

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2020

Martin Zilvar

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

**Spolupráce Čínské lidové republiky a Ruské federace pohledem teorií
vzniku kolektivních aliancí**

Bakalářská práce

Autor: Martin Zilvar
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.

Hradec Králové
2020

Zadání bakalářské práce

Autor: Martin Zilvar

Studium: F17BP0119

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název bakalářské práce: **Spolupráce Čínské lidové republiky a Ruské federace pohledem teorií vzniku kolektivních aliancí**

Název bakalářské práce by a view of The Collective Alliance Theories

AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Popis práce:

Bakalářská práce zaměřená na vztahy mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací analyzující jejich integraci na poli bezpečnostní spolupráce.

Metoda výzkumu: Metodologie práce je případová studie zkoumající vývoj vztahů mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací vysvětlující zamezení vzniku aliance kolektivní obrany, navzdory teoretickým přístupům, které by právě v tomto případě vznik aliance kolektivní obrany předpokládaly. Případová studie empiricky ověřené teoretické koncepty aplikuje na příklad Číny a Ruska, popisuje, proč se vývoj bezpečnostní integrace těchto dvou zemí liší od teoretického předpokladu, jelikož empirický vývoj jejich vztahů by vznik aliance kolektivní obrany předpokládal. Teoretická část práce je založena na konceptech existujících v mezinárodních vztazích a bezpečnostních studiích, jmenovitě: (Morgenthau), (Harsanyi 1997), (Walt. 1987), (Liska. 1968), (Holsti, Hopmann a Sullivan. 1973), (Waltz. 1979), (Sandler a Hartley. 1995) a (Signorino a Tarar. 2001), ze kterých formuluje 7 podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany. Na základě těchto podmínek práce provádí sběr dat, která analyzují obě země, Čínu a Rusko, ve všech 7 podmínkách a odpovídají na otázku, proč obě země nevytvořily alianci kolektivní obrany.

Výzkumná otázka:

- *Proč se spolupráce mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací netransformovala do formální aliance kolektivní obrany??*

-Bergsmann, Stefan. 2001. *The Concept of Military Alliance. Small States and Alliances. str. 25-37.*

-Holsti, Ole, Hopmann, Terrence a Sullivan, John D.. 1973. *Unity and Disintegration in International Alliances: Comperative Studies. Lanham/New York/Londýn*

- Liska, George. 1968. *Nations in Alliance. The Limits of Interdependence. Baltimore: The Johns Hopkins University Press*

- Morgenthau, Hans. 1967. *Politics Among Nations: The struggle for Power and Peace. New York. Knopf*

- Sandler, Todd a Hartley, Keith. 2007. *Handbook of Defense Economics. 2. vyd. USA: Elsevier Science Technology*

- Signorino S., Curtis a Tarar, Ahmer. 2001. *A Unified Theory and Test of Extended Immediate Deterrence. Rochester: University of Rochester Press*

- Walt M., Stephen. 1990. *The Origins of Alliances. Ithaca a Londýn: Cornell University Press*

- Holsti, Ole, Hopmann, Terrence a Sullivan, John D.. 1973. *Unity and Disintegration in International Alliances: Comperative Studies. Lanham/New York/Londýn*

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 22.3.2019

Prohlášení o autorství práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci (pod vedením vedoucího bakalářské práce) vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne 22. 6. 2020

podpis.....

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Stanislavu Myšíčkovi, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Anotace

ZILVAR, MARTIN. *Spolupráce Čínské lidové republiky a Ruské federace pohledem teorií vzniku kolektivních aliancí*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2020, 61 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce aplikuje teorie vzniku kolektivních aliancí na příklad vztahu mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Cílem práce je prokázání faktorů zamezujících vznik bezpečnostní aliance mezi těmito dvěma zeměmi. Práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol. První diskutuje existující teoretické koncepty, z nichž je formulováno šest podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany. Druhá část práce navazuje na teoretickou část, analyzuje empirický čínsko-ruský vztah na základě definovaných šesti podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany. Každá podmínka je pozitivně nebo negativně hodnocena v rámci samostatné podkapitoly, na které je navázána poslední část evaluující celkový výsledek analýzy.

Klíčová slova

Aliance, Čínská lidová republika, Ruská federace, podmínky, formování, vztah, bezpečnost

Abstract

ZILVAR, MARTIN. *Cooperation between the People's republic of China and the Russian Federation by a view of The Collective Alliance Theories*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2020, 61 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor's thesis applies the Collective Alliance theories to the case of security relationship between the People's Republic of China and the Russian Federation. The thesis wants to prove factors which avert a collective alliance formation. It is divided into two main chapters. The first one debates existing theoretical concepts which are used in favor of formulating six conditions defining a military alliance creation. The second part follows and analyzes an empirical Chinese-Russian relationship from a view of the six conditions developed in the first chapter. Each condition is positively or negatively evaluated within an independent parts leading towards the final analysis assessment.

Key words

Alliance, People's Republic of China, Russian Federation, conditions, forming, relationship, security

Obsah

1. Úvod.....	9
1.1 Cíl práce.....	10
1.2 Výzkumná otázka	10
1.3 Metodologie práce	10
1.4 Data.....	12
2. Teoretická část práce	13
2.1 Stephen M. Walt – práce The Origins of Alliances	13
2.2 George Liska – práce Nations in Alliance	14
2.3 Holsti, Hopmann a Sullivan – práce Unity and Disintegration in International Alliances	14
2.4 Kenneth N. Waltz – práce Theory of International Politics	15
2.5 Sandler a Hartley – práce Handbook of Defense Economics	15
2.6 Signorino a Tarar – práce A Unified Theory and Test of Extended Immediate Deterrence	16
2.7 Podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany	16
3. Analytická část práce	19
3.1 Podmínka první.....	19
3.1.1 Čínská lidová republika	19
3.1.2 Ruská federace	20
3.1.3 Hodnocení analýzy první podmínky.....	21
3.2 Podmínka druhá	22
3.2.1 Bezpečnostní hrozby Číny	22
3.2.1.1 Spojené státy americké	22
3.2.1.2 Indie	25
3.2.2 Bezpečnostní hrozby Ruské federace	27
3.2.2.1 Spojené státy americké	27
3.2.2.2 Evropská unie	29
3.2.3 Společná hrozba Číny a Ruska	30
3.2.4 Hodnocení analýzy druhé podmínky	30
3.3 Podmínka třetí.....	31
3.3.1 Politický režim Čínské lidové republiky	31
3.3.2 Politický režim Ruské federace	32

3.3.3	Hodnocení analýzy třetí podmínky.....	32
3.4	Podmínka čtvrtá.....	33
3.4.1	Šanghajska organizace pro spolupráci.....	33
3.4.2	Čínsko-ruská dohoda o přátelství z roku 2001.....	34
3.4.3	Čínsko-ruská dohoda o spolupráci z roku 2017.....	35
3.4.4	BRICS.....	35
3.4.5	Hodnocení analýzy čtvrté podmínky.....	37
3.5	Podmínka pátá.....	38
3.5.1	Geopolitické zájmy Čínské lidové republiky.....	38
3.5.1.1	Jihovýchodní Asie.....	38
3.5.1.2	Latinská Amerika.....	39
3.5.1.3	Afrika.....	39
3.5.2	Geopolitické zájmy Ruské federace.....	41
3.5.2.1	Zájmy zděděné po SSSR.....	41
3.5.2.2	Latinská Amerika.....	42
3.5.3	Hodnocení analýzy páté podmínky.....	43
3.6	Podmínka šestá.....	44
3.6.1	Ruská obchodní bilance.....	44
3.6.2	Čínská obchodní bilance.....	45
3.6.3	Obchod s vojenským materiálem, ochrana technologií a trhů.....	45
3.6.4	Hodnocení analýzy šesté podmínky.....	48
3.7	Výsledek analytické části.....	49
3.7.1	Odpověď na výzkumnou otázku.....	49
4.	Závěr.....	52
5.	Prameny a literatura.....	53
5.1	Literatura.....	53
5.2	Internetové zdroje.....	54

1. Úvod

Aliance kolektivní obrany jsou v mezinárodním prostředí přítomny již po dlouhou dobu, ať už v nedávné minulosti, kdy hrály rozhodující roli na miskách vah dvou největších válečných konfliktů v historii lidstva, nebo v současnosti působením Severoatlantické aliance. Detailním zkoumáním zjistíme, že alianční vazby zatáhly země do první světové války. Vztahy mezi státy byly tak úzce smluvně spojené, že incident v Sarajevu vyvrcholil v pomyslný domeček karet, který vyvolal první světovou válku. Druhá světová válka rozdělila svět na dva tábory, Osu a Spojence. Studená válka s sebou přinesla úplně nový druh konfliktu. Ukázala nám, že války se dají vést nepřímou v rámci zástupných válek. Po rozpadu Sovětského svazu se na krátkou dobu svět ocitl v hegemonii Spojených států amerických, které na začátku devadesátých ztratily svého rivala. V posledních letech se avšak objevuje diskuze mezi akademiky namítajícími, zdali pozice Spojených států nezačíná pomalu ochabovat ve prospěch nastupujících států jako Čína, která aktivně rozšiřuje svoji sféru vlivu daleko za své hranice, nebo Rusko snažící se navrátit do bývalé pozice, ve které se nacházelo za doby existence Sovětského svazu. Z debat na akademických polích se jeví názor, že Spojené státy stále svoji pozici drží především díky svým vojenským, technologickým a finančním kapacitám (Drezner 2019).

Zaměříme-li se alianční stránku všech tří zmíněných aktérů, Spojené státy z tohoto srovnání vycházejí v nejsilnější pozici. Jsou členy Severoatlantické aliance, která je v pohledu vojenské síly plně závislá na jejich vedení. Na druhou stranu Čínská lidová republika a Ruská federace nedisponují žádným spojenectvím ekvivalentnímu k NATO. Rusko je členem Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti zahrnující sedm bývalých zemí SSSR, avšak vojenský potenciál této aliance se nemůže NATO v žádném případě rovnat (Stoicescu 2018: 1–6). Potenciální spojenectví mezi Čínou a Ruskem by představovalo novou hybnou sílu v mezinárodním ekvilibriu a narušení mocenského postavení západních zemí vedených Spojenými státy americkými. Práce se zaměřuje na vysvětlení neaktivnosti v rámci bezpečnostní integrace mezi Čínou a Ruskem, respektive nezformování aliance kolektivní obrany mezi těmito státy. Vysvětluje faktory zamezující hlubší bezpečnostní integraci a snaží se vysvětlit, proč jsou tyto dvě země pouze pragmatickými partnery a odmítají označování druhého státu za spojence (Kashin 2019).

1.1 Cíl práce

Cílem práce je aplikace teorie kolektivních aliancí na Čínskou lidovou republiku a Ruskou federaci za účelem definování faktorů zamezujících vznik bezpečnostní aliance mezi těmito zeměmi. Vycházíme-li z teorií vzniku kolektivních aliancí, respektive podmínek předcházející samotný vznik aliance kolektivní obrany, právě tyto dvě země by se v teoretickém předpokladu měly spojit ve prospěch společného zájmu, balancování sil NATO ve světovém ekvilibriu. Ačkoliv tento předpoklad vychází z teoretických konceptů formulovaných předními světovými akademiky na poli mezinárodních vztahů a bezpečnostních studií, samotná realita se s teorií v mnoha případech rozbíhá. Práce navazuje na dosavadní teoretické koncepty definující vznik aliancí kolektivní obrany, které aplikuje na příklad vztahu mezi Čínou a Ruskem. Empirickým zkoumáním vztahu mezi oběma zeměmi definuje faktory zamezující hlubší bezpečnostní integraci. Na základě tohoto zkoumání práce prezentuje mezery v existujících teoretických přístupech.

1.2 Výzkumná otázka

Práce po celou dobu své analýzy pracuje s výzkumnou otázkou:

- „Proč se spolupráce mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací netransformovala do formální aliance kolektivní obrany?“

1.3 Metodologie práce

Metodologie práce je případová studie zkoumající vývoj vztahu mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací vysvětlující zamezení vzniku aliance kolektivní obrany. Případová studie empiricky ověřené teoretické koncepty aplikuje na příklad Číny a Ruska, popisuje, proč se vývoj bezpečnostní integrace těchto dvou zemí liší od teoretického předpokladu.

Práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol, teoretické a analytické části. Obě hlavní části práce budou doplněny podkapitolami diskutujícími rozebíraný problém. Teoretická část pracuje s vybranými koncepty teorií vzniku aliancí kolektivní obrany a mezinárodních vztahů, jmenovitě: (Walt 1987), (Liska 1968), (Holsti, Hopmann a Sullivan 1973), (Waltz 1979), (Sandler a Hartley 1995) a (Signorino a Tarar 2001). Veškeré tyto teoretické koncepty definují podmínky vzniku aliance kolektivní obrany.

Každý teoretický přístup bude diskutován samostatně v rámci podkapitoly, která bude zakončena odstavcem obsahujícím podmínky formování aliancí kolektivní obrany dle vybraného konceptu. Teoretická část bude zakončena poslední podkapitolou shrnující podmínky vzniku kolektivních aliancí.

Analytická část práce navazuje na teoretickou část, pracuje se stanovenými podmínkami potřebnými pro zformování kolektivní aliance. Na základě těchto podmínek práce sbírá data ve prospěch hodnocení výsledku každé podmínky, zdali byla pozitivní nebo negativní. Práce pracuje s daty zaměřenými na definici obou států jako aktéry s konsolidovanou vládou disponující vojenskými kapacitami a populací čítající minimálně 500 000 obyvatel. Data sbíraná v rámci druhé podmínky jsou zaměřená na prokázání reálné společné hrozby ohrožující Čínu a Rusko. Práce poukazuje na její existenci, respektive neexistenci, jelikož zodpovězení tohoto faktoru je klíčové pro formování bezpečnostní aliance mezi oběma zeměmi. Analytická část bude posuzovat, zdali Čína a Rusko mají stejnou nebo podobnou ideologii vlád. Další fází analýzy je snaha o prokázání existence uzavřené bilaterální smlouvy mezi Čínou a Ruskem představující základ hlubší bezpečnostní integrace. Práce si je v této části vědoma omezení dostupnosti mezinárodních smluv zveřejněných oběma zeměmi veřejnosti, proto jsou analyzovány i dvě mezinárodní organizace, které by mohly potenciálně představovat základ pro bezpečnostní pakt. Další podkapitola práce je zaměřena na prokázání existence společného geopolitického zájmu obou států, teoretický koncept předpokládá pozitivní hodnocení této podmínky, pakliže by se bezpečnostní integrace mezi oběma zeměmi měla prohloubit. Předposlední částí analytické části je diskuze ekonomické spolupráce mezi Čínou a Ruskou, především obchodu se zbraněmi a ochrana společných trhů. Poslední podkapitola analytické části vyhodnocuje celou analýzu a odpovídá na výzkumnou otázku.

V závěru práce diskutuje svůj přínos a navrhuje další možné zkoumání a aplikaci dosažených výsledků na další práce.

1.4 Data

Práce v analytické části pracuje s daty vycházejícími z definice podmínek formování aliancí kolektivní obrany, jmenovitě:

- I. *CIA - The World Factbook – Čína a Rusko;*
- II. *Analýzy vojenských kapacit Číny a Ruska;*
- III. *Akademické práce zaměřené na výzkum hrozeb Číny a Ruska;*
- IV. *Analýzy vojenských kapacit zemí potenciálně ohrožujících Čínu a Rusko;*
- V. *Freedom House – hodnocení politických režimů v Číně a Rusku*
- VI. *Čínsko-ruská dohoda o přátelství z roku 2001 a Čínsko-ruská dohoda o spolupráci z roku 2017*
- VII. *Analýzy Šanghajské organizace pro spolupráci a BRICSu;*
- VIII. *Akademické práce zaměřené na studium geopolitických zájmů Číny a Ruska;*
- IX. *Ekonomické indikátory obchodních bilancí Číny a Ruska; dostupná data objemu čínsko-ruského obchodu se zbraňovým materiálem*

Data použitá v bakalářské práci byla sbírána za účelem odpovědi na výzkumnou otázku, především pak byla použita v rámci samostatného hodnocení každé podmínky vzniku kolektivních aliancí. Práce čerpala z akademických prací, odborných časopisů a ekonomických indikátorů popisujících vztah mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Ve vybraných případech přebírá hodnocení mezinárodně uznávaných organizací jako CIA – The World Factbook a Freedom House. Práce interpretuje obsah map teritoriálních rozporů mezi sledovanými státy a zeměmi zapojenými do sledovaných teritoriálních rozporů za účelem stanovení potenciálního místa konfliktu. Bakalářská práce pracuje se dvěma uveřejněnými mezinárodními smlouvami, analyzuje dvě mezinárodní organizace vedené Čínou a Ruskem. Zaměřuje se na akademické práce hodnotící politizaci těchto subjektů.

2. Teoretická část práce

Teoretická část práce pracuje s existujícími přístupy definujícími formování aliancí kolektivní obrany. Slouží jako teoretický podklad pro analytickou část práce. Kapitola pracuje s každým konceptem samostatně v rámci podkapitol, které jsou využity pro formulaci podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany. Ty budou na konci kapitoly vyjmenovány. V rámci teoretického výběru konceptů vhodných pro analytickou část budou rozebrány i přístupy zaměřené na ekonomickou spolupráci, respektive její dopady na zahraniční politiku států v aliancích. Analyzované přístupy budou rozděleny do podkapitol, které mají za cíl zdůvodnit podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany dle jednotlivých teoretických přístupů.

2.1 Stephen M. Walt – práce *The Origins of Alliances*

Alianci popisuje jako formální nebo neformální smlouvu/dohodu mezi dvěma nebo více suverénními státy, která má za cíl definovat bezpečnostní spolupráci mezi všemi signatáři dohody. Práce rozlišuje dva typy spolupráce mezi státy, balancování a bandwagoning. Balancování označuje spojení států z důvodu přetrvávající hrozby jiného států. Bandwagoning je spojení států, především meších a středně velkých, které se skrz agresi jiného státu, se kterým se spojí, snaží dostat k zisku na konci konfliktu. Walt ve svém teoretickém konceptu odkazuje na teorii rovnováhy sil, ze které formování aliancí vychází. Státy se spojují z důvodu existence hrozby, která ohrožuje jejich bezpečnost. Státy si v této situaci vybírají alianční partnery z pohledu síly a sféry svého vlivu. Jestliže se spojí slabší stát se slabší aliancí, jeho vliv je vyšší, jelikož přinese nový vojenský potenciál do slabé aliance, která se stává silnější. Spojí-li se slabší stát se silnou aliancí, jeho vliv je relativně nízký, jelikož s sebou do aliance nepřinese vojenský potenciál a je odkázán na ochranu ostatních členských států (Walt 1987: 12–19). Dalším důležitým měřítkem je ideologie členských zemí aliance. Ačkoliv Walt namítá, že je velice těžké měřit roli ideologie ve formování aliancí, říká, že stát při změně politického režimu bude hledat jiná spojení se státy, jejichž politické režimy budou stejné, respektive podobné, jako právě jeho nový režim. Právě změna ideologie režimu je jednou z proměnných ve fungování a stabilitě spojení (Walt 1987: 182).

Podmínkami vytvoření aliance kolektivní bezpečnosti jsou: 1) uzavřená formální/neformální smlouva; 2) dva nebo více suverénních států; 3) existující společná hrozba; 4) ideologie vlád

2.2 George Liska – práce Nations in Alliance

Liskův koncept a podmínky vzniku bezpečnostní aliance vycházejí z teorie rovnováhy sil, která předpokládá existenci hrozby ohrožující mezinárodní ekvilibrium svými expanzivními ambicemi. Práce popisuje vznik bezpečnostní aliance jako spolupráci dvou a více států, jejichž existenci ohrožuje společná hrozba, který vyžaduje balancování a spojení sil dvou slabších států. Empirickým zkoumáním můžeme tudíž za nezbytné podmínky vzniku kolektivních aliancí označit existenci dvou suverénních států, které čelí společné existující hrozbě rovnající se státu třetímu (Liska 1968: 3–12). Bergsmann avšak ve své práci namítá, že Liska přeskočil fázi formování aliancí, jelikož svůj koncept explicitně postavil na existenci hrozby, nezaměřil se na předešlé fáze vzniku aliancí, ale až na konečnou fázi (Bergsmann 2001: 25).

Podmínkami vytvoření aliance kolektivní bezpečnosti jsou: 1) minimálně dva suverénní státy; 2) existující společná hrozba reprezentovaná třetím státem

2.3 Holsti, Hopmann a Sullivan – práce Unity and Disintegration in International Alliances

Práce vychází z teorie rovnováhy sil. Formování aliancí přisuzují třem existujícím proměnným indikujícím jejich vznik. Prvním požadavkem je uzavřená alianční smlouva, která je buď publikovaná nebo zůstává tajnou. Druhou proměnnou je přímé propojení národních bezpečností ve společných bezpečnostních otázkách. Třetí říká, že všichni aktéři musí být národními státy. (Hosti, Hopmann a Sullivan 1973: 4). Bergsmann ve své práci namítá, že tato definice je příliš obecná. Na jejím základě by mohly za aliance kolektivní bezpečnosti být považovány i uskupení, které nemají s aliancí nic společného jako například Partnerství pro mír (Bergsmann 2001: 26).

Podmínkami vytvoření aliance kolektivní bezpečnosti jsou 3 faktory: 1) oficiální alianční smlouva, která je uveřejněná nebo tajná; 2) uzavřená alianční smlouva musí být

spojena s definovanou společnou hrozbou všech členských zemí; 3) aliančními partnery musí být suverénní národní státy.

2.4 Kenneth N. Waltz – práce Theory of International Politics

Empirická analýza vzniku kolektivních aliancí, především s uvedenými příklady z evropské historie. Říká, že aliance vznikají na základě dvou odlišných zájmů prezentujících politiku všech států v mezinárodním ekvilibriu, negativním společným a pozitivním individuálním zájmem. Negativní zájem Waltz formuluje jako „strach z ostatních států“, respektive obavu ze společné hrozby v ekvilibriu, která by mohla narušit existující status quo. Naopak pozitivním zájmem Waltz prezentuje ty zájmy, které se přímo týkají pouze jednoho člena aliance, příkladem je spojení Ruska a Francie před první světovou válkou. Rusko mělo zájem na vytvoření aliance z důvodu hrozby Rakousko Uherska a jeho imperialistického zájmu napadení území ruského teritoria od Středozeří až k Černému moři (Waltz 1979: 166–170).

Podmínkami vytvoření aliance kolektivní bezpečnosti jsou: 1) společná hrozba ohrožující status quo¹; 2) suverénní státy

2.5 Sandler a Hartley – práce Handbook of Defense Economics

Práce pohlížející na vznik, respektive samotnou existenci, aliancí kolektivní obrany odlišným pohledem než předešlé teoretické koncepty. Sandler a Hartley formulují názor spojující ekonomiku států s bezpečností. Zdůrazňují ekonomický zájem států jako jeden z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících bezpečnostní politiku států. Tvrdí, že většina vojenských a politických rozhodnutí jsou motivována stejným zájmem. Národní ekonomiky jsou zdrojem podpory bezpečnosti, respektive v opačném případě cílem útoku na protivníka. Vojenský potenciál je přímo navázán na výkonost ekonomiky, která díky své síle může armádu a bezpečnostní složky finančně podporovat. Práce zdůrazňuje důležitost mezinárodního trhu, stability a spolupráce mezi státy vytvářejících bezpečnostní vztahy mezi zúčastněnými zeměmi chránícími svůj mezinárodní obchod vytvářející prosperitu. Na druhou stranu, právě mezinárodní ekonomická spolupráce je v některých případech zdrojem konfliktů mezi státy, které střeží svůj zájem a jsou ochotny

---

¹ negativní zájem dle Waltze

využit síly ve prospěch ochrany například strategických trhů, technologií, atd. (Sandler a Hartley 1995: 20–21).

Podmínkami vytvoření aliance kolektivní bezpečnosti jsou: 1) ekonomická spolupráce; 2) ochrana společného ekonomického zájmu, trhů, technologií, atd.

2.6 Signorino a Tarar – práce A Unified Theory and Test of Extended Immediate Deterrence

Odborný článek z pole bezpečnostních studií odlišný od ostatních diskutovaných teoretických přístupů, jelikož předpokládá chování států na pokraji válečného konfliktu. Signorino a Tarar prezentují vztah mezi třemi zeměmi, kdy státy A a B jsou hegemony a stát C je protégé státu A. Na základě empirického zkoumání testují proměnné představující vstup státu A do války se státem B, který napadl stát C. Výsledky této práce ukazují, že mezinárodní obchod, respektive obchod mezi státy A a C v tomto případě, je jedním ze zásadních činitelů, proč stát A dodrží svoji roli ochránce a státu C pomůže. Právě vedle dalších proměnných, především vojenského potenciálu a jaderného arzenálu, jsou mezinárodní obchod a spolupráce činiteli ovlivňujícími chování států v aliancích nejprůkaznějšími. (Signorino a Tarar 2001: 23–26).

Podmínkami vytvoření² aliance kolektivní bezpečnosti je: 1) mezinárodní obchod

2.7 Podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany

Analýza existujících teoretických konceptů diskutujících vznik aliancí kolektivní obrany ukazuje, že většina autorů formuluje alianci podobně, v některých částech shodně.

Walt se jako jeden z prvních autorů začal zabývat vznikem aliancí kolektivní bezpečnosti, kdy především zdůrazňuje roli suverénních států a jejich roli v mezinárodním prostředí. Na rozdíl od ostatních autorů zohledňuje ideologii režimů. Namítá, že státy s rozdílným typem ideologie politického režimu nevytvoří alianci, jelikož nemají společný zájem a hrozby se často liší. Dalším argumentem je změna režimu států, kdy po převratu z nedemokratického do demokratického režimu bude vláda hledat nové demokratické spojence. Nedemokratické partnery, se kterými stát spolupracoval v době

---

² V případě této teorie dodržení smluvních podmínek aliance ve válečném konfliktu.

předchozího režimu bude opouštět a právě tyto aliance budou zanikat. Podmínkami vzniku aliancí kolektivní obrany označuje: 1) existenci dvou a více suverénních států; 2) formální, či neformální dohodu; 3) společnou hrozbu relevantní pro všechny zúčastněné státy; 4) ideologii režimů.

Koncept George Lisky má mnoho společného s předcházejícím přístupem Stephena Walta, odlišností obou teoretických přístupů je úplná absence podmínky ideologie státního režimu, který Walt ve své koncepci popisuje jako jednu z důležitých proměnných. Liska, shodně jako Walt, zdůrazňuje: 1) dva a více suverénní státy a 2) existující hrozbu v podobě třetího (n-tého státu).

Holsti, Hopmann a Sullivan svým konceptem Lisku doplňují pouze o existenci uzavřené smlouvy/dohody mezi státy, která všechny signatáře formálně zavazuje a formuluje obranné uskupení všech zúčastněných států.

Kenneth N. Waltz ve své práci konceptuálně navazuje na ostatní autory. Vychází z teorie rovnováhy sil, kterým vysvětluje racionální chování všech států v mezinárodním ekvilibriu. Na rozdíl od ostatních autorů prezentuje dva typy státních zájmů, negativní společný zájem a pozitivní individuální zájem. Dle Waltze mají státy více zájmů než jenom pouhé přežití v anarchistickém mezinárodním prostředí. Prvořadým zájmem, společným pro všechny státy, je přežití, respektive balancování existující hrozby, která ohrožuje existující status quo. Definuje ho jako negativní společný zájem vyžadující mezinárodní spolupráci spojenou s utvářením kompromisů. Na druhou stranu, každý stát má svůj individuální zájem následující cíl dominance, pozitivní individuální zájem. Podmínkami vzniku aliancí kolektivní obrany jsou: 1) existence hrozby ohrožující status quo; 2) suverénní státy.

Sandler a Hartley společně se Signorinem a Tararem pohlíží na aliance kolektivní obrany jiným pohledem. Obohacují tento koncept o další podmínky jejich vzniku. Vycházejí z existujících teoretických konceptů, především rovnováhy sil a ze studia empirických příkladů vzniku válečných konfliktů. Ve svých pracích zdůrazňují ekonomickou spolupráci, respektive její vztah s chováním v aliancích kolektivní obrany. Prezentují názor tvrdí, že státy provázané obchodem spolu neválčí, v mnoha případech vytváří aliance sloužící ve prospěch ochrany společného obchodu. Signorino a Tarar se

svým výzkumem zaměřují na studium vzniku válečných konfliktů, popisují proměnné ovlivňující pevnost společenství mezi jednotlivými státy. Mezi podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany přidávají: 1) mezinárodní obchod; 2) ochranu společného ekonomického zájmu, trhů, technologií, atd.

Na základě analýzy teoretických konceptů práce stanovila podmínky, které předchází samotnému formování aliancí kolektivní bezpečnosti. Sekundárně práce pro účel teoretické přesnosti podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany čerpá z práce *The Concept of Military Alliance* (Bergsmann 2001: 27–29).

Jmenovitě jsou to tyto podmínky:

- I. Aktéry musí být suverénní státy s konsolidovanou vládou disponující vojenskými kapacitami, s minimální populací 500 000 občanů;*
- II. Aliance minimálně dvou států vymezující se vůči státu třetímu, který představuje společnou hrozbu pro přežití obou států (n-států);*
- III. Stejná nebo podobná ideologie vlád zúčastněných zemí;*
- IV. Aliance uzavřená formální, sepsanou alianční smlouvou, která je buď tajná nebo oficiálně uveřejněná;*
- V. Společný geopolitický zájem obou států (n-států);*
- VI. Ekonomická spolupráce mezi členskými státy, ochrana technologií a společných trhů.*

Při analýze existujících konceptů se projevuje i jedna slabina, kterou musí práce akceptovat. Je jí mírná zastaralost aktuálnosti chování států v mezinárodním prostředí, pouze práce Signorina a Tarara pochází z 21. století. Použité teoretické koncepty byly publikovány v průběhu 20. století, často se zaměřují buď na tvorbu aliancí během první a druhé světové války nebo na bipolární soupeření USA a SSSR během studené války. Problém nalézáme v rozdílné tvorbě aliancí v předchozím století a dnes v 21. století. Aliance v dnešním mezinárodním prostředí se mohou formovat na základě jiných okolností než v minulosti. Práce s existující slabinou pracuje a akceptuje toto omezení.

3. Analytická část práce

Analytická část práce aplikuje podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany diskutované v teoretické části práce na bezpečnostní vztahy mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Cílem analýzy je zodpovězení výzkumné otázky. Práce v této části pracuje s daty uvedenými v úvodu práce v podkapitole 1.4 Data. Analytická část práce je rozdělena do podkapitol analogicky následující podmínky vzniku aliancí kolektivní bezpečnosti. Každá podkapitola analyzuje čínsko-ruskou bezpečnostní integraci v rámci dané podmínky. Snaží se odpovědět, zdali čínsko-ruská spolupráce odpovídá teoretickému konceptu vzniku aliancí kolektivní obrany. Závěrem analytické části práce je konečné shrnutí všech šesti podmínek vzniku aliancí kolektivní obrany, respektive podkapitol, na základě kterého práce odpovídá na svoji výzkumnou otázku.

3.1 Podmínka první

První podmínka vzniku aliancí kolektivní obrany zní: „*Aktéry musí být suverénní státy s konsolidovanou vládou disponující vojenskými kapacitami, s minimální populací 500 000 občanů.*“ Tato podkapitola analyzuje Čínskou lidovou republiku a Ruskou federaci jako suverénní státy disponující vojenskými kapacitami s počtem obyvatel minimálně 500 000. Z teoretického hlediska např. Max Weber stát definuje jako politickou organizaci s centralizovanou vládou disponující monopolem legálního použití násilí v rámci přesně vymezeného teritoria (Dubreuil 2010: 189).

3.1.1 Čínská lidová republika

Čínská lidová republika je suverénní stát s populací čítající 1 394 015 977 obyvatel³. Nezávislost získala 1. října 1949 ihned po konci občanské války mezi komunistickou stranou vedenou Mao Ce-tungem na jedné straně a vládou Čínské republiky vedenou generálem Čankajškem. Čínská suverenita je založena v ústavě naposledy novelizované v roce 1982. Definuje ji jako stát vedený komunistickou stranou, rovněž rozeznává tři základní druhy moci státu: 1) moc zákonodárnou; 2) moc výkonnou; 3) moc soudní. Zákonodárná moc je dána do rukou jednokomorovému parlamentu⁴, legislativní moc je v držení prezidenta Si Ťin-pchinga. Ústava rovněž formuluje roli vlády

---

³ Převzato z odhadu počtu obyvatel CIA provedeným The World FactBook v červenci roku 2020.

⁴ Quanguo Renmain Daibiao Dahui (originální čínský název)

a premiéra, ti ovšem disponují v politickém systému pouze slabou silou. Na vrcholu soudní moci je Nejvyšší lidový soud, doplňovaným soudy vyšší a nižší instance. Čínská lidová armáda disponuje několika stěžejními složkami podporující roli Číny jako regionální, respektive globální, supervelmoci. Čínské ozbrojené složky jsou složeny z: 1) pozemních jednotek; 2) námořnictva; 3) letectva; 4) rakových jednotek disponujících raket krátkého i dlouhého dosahu, ale především jadernými zbraněmi; 5) strategických podpůrných jednotek (kybernetická a vesmírná dimenze); 6) lidovou vojenskou policií⁵ a 7) rezervami Čínské lidové armády. Síla a početní kapacity čínských ozbrojených složek jsou podporovány dvouletou základní vojenskou službou týkající se mužské populace ve věku od 18 do 22 let. Ženy s ukončeným středoškolským vzděláním jsou do vojenské služby povolány, splní-li požadavky pro specifické vojenské práce (CIA The World FactBook - China).

3.1.2 Ruská federace

Ruská federace je suverénní stát vyhlášený 25. prosince 1991 jako nástupnický stát bývalého Sovětského svazu s populací čítající 141 722 205 obyvatel. Ruská suverenita je založena v ústavě z roku 1993. Ústava Ruské federace rozeznává dělbu moci na: 1) exekutivní moc; 2) legislativní moc a 3) soudní moc. Zákonodárná moc je ústavou svěřena prezidentovi a vládě, jedná se o poloprezidentský politický systém. Legislativa je svěřena symetrickému dvoukomorovému parlamentu a soudní moc je reprezentovaná soudní soustavou s Nejvyšším soudem Ruské federace na jejím vrcholu (CIA The World Factbook – Russia).

Ozbrojené složky Ruské federace disponují: 1) pozemními jednotkami; 2) námořnictvem; 3) vesmírným programem; 4) letectvem a 5) jednotkami disponujícími raketovým a jaderným arzenálem. Síla armády Ruské federace je podpořena povinnou roční vojenskou službou. Každý muž je do 50. roku věku povinně zapsán v rezervních jednotkách ruské armády (CIA The World Factbook – Russia). Samostatnou složkou ruských bezpečnostních služeb je výzvědná FSB. Na rozdíl od západních složek podobného charakteru je FSB přímo napojena na prezidenta Putina, bývalého důstojníka sovětské KGB předchůdkyně FSB, který ji podle západních zdrojů využívá pro plnění

---

⁵ Spadá pod ní pobřežní hlídka, pohraniční hlídka, ale i státní rozvědka.

svých vlastních zájmů. FSB považuje dnešní mezinárodní ekvilibrium za válečné prostředí především z politického pohledu. Tím pádem formuluje své politiky i na základě tohoto chápání mezinárodního prostředí (Galeotti 2017).

3.1.3 Hodnocení analýzy první podmínky

Čínská lidová republika splňuje první podmínku vzniku aliancí kolektivní obrany ve všech bodech. Populační normu 500 000 obyvatel několikanásobně převyšuje a v kombinaci s vojenským potenciálem své lidové armády, která se pyšní všemi vojenskými zdroji pro vedení pravidelné války podporované vlastnictvím jaderného arzenálu. Ruská federace první podmínku vzniku aliancí kolektivní obrany splňuje ve všech bodech. Je to suverénní země s mnoha teritoriálními zájmy, která svou populací několikanásobně převyšuje kvótu stanovenou podmínkou. Rusko disponuje jednou z nejsilnějších armád světa, což ji pasuje do role regionální velmoci.

Konečné hodnocení první podmínky vzniku aliancí je pozitivní, jelikož obě sledované země byly evaluovány kladně ve všech požadovaných bodech.

3.2 Podmínka druhá

Druhá podmínka vzniku aliancí kolektivní obrany zní: *Aliance minimálně dvou států vymezující se vůči státu třetímu, který představuje společnou hrozbu pro přežití obou států (n-států)*. Tato podkapitola se zaměřuje na analýzu hrozeb Čínské lidové republiky a Ruské federace. V první části se zaměřuje na každou zemi samostatně, poté v celkovém shrnutí podkapitoly se práce pokouší zdůraznit společnou hrozbu/stát, kterou musí oba státy balancovat z důvodu zabezpečení svého vlastního přežití v mezinárodním prostředí.

3.2.1 Bezpečnostní hrozby Číny

V dnešním globalizovaném světě je v zásadě velice složité nalézt pouze jednu konkrétní hrozbu ohrožující bezpečnost dané země. Mezinárodní prostředí nabízí spoustu potenciálních hrozeb ohrožujících mezinárodní ekvilibrium jako celek, nikoliv pouze jednu zemi. Ať už to je mezinárodní terorismus, který je společnou hrozbou pro většinu světových států, tak i „klasická“ vojenská hrozba ohrožující státní suverenitu. Čínská lidová republika je zajímavým aktérem současných mezinárodních vztahů. Díky kombinaci autoritářského režimu společně s částečným ekonomickým liberalismem nabízejícím vhodné útočiště pro mnoho globálních firem se čínská ekonomika transformovala z de facto rozvojové země do druhé největší ekonomiky světa dle HDP za rok 2019 (International Monetary Fund 2019). Ekonomická rivalita mezi hegemonem a nastupující ekonomickou velmocí může být transformována do rivality vojenské. V konečném důsledku může způsobit i vojenský konflikt mezi revizionistickou zemí a zemí udržující status quo. Právě ekonomická rivalita byla, z empirického pohledu, jedním z důvodů rozpoutání první světové války (Lemke a Reed 2001: 458).

3.2.1.1 Spojené státy americké

Pokud by ekonomická rivalita měla způsobit vojenský konflikt, největší vojenskou hrozbou by pro Čínu byly Spojené státy americké, které jsou největší ekonomikou světa (International Monetary Fund 2019). Z čistě ekonomického pohledu jsou USA a Čína nesmírně provázány. Čína vlastní obrovské procento amerického státního dluhu. V roce 2019 se jednalo o 1.1 bilionu dolarů, což tvoří 26,7 % celkového amerického dluhu vůči všem zahraničním věřitelům. Pokud by vypukl ozbrojený konflikt mezi Čínou a USA, Spojené státy by mohly svojí silou znegovat svůj obrovský dluh. Zároveň by mohly

zastavit rapidní růst svého největšího ekonomického konkurenta. Pakliže by Čína chtěla ihned své obligace zpět, cena amerického dolaru by klesla na úroveň, která by způsobila daleko větší krach trhů než způsobila finanční krize v roce 2008. Za předpokladu, že by Čína byla ochotna podstoupit toto riziko, které by mohlo přinést oslabení amerického soka, její vlastní taktika by se mohla otočit proti jejímu vlastnímu ekonomickému růstu z důvodu napojení čínského trhu na americký prostřednictvím obrovského exportu. Tato symbióza by způsobila oboustrannou krizi, ze které by nevzešel vítěz, pouze dva poražení (Amadeo 2020).

Prvním větším ekonomickým střetem posledních let byly obchodní sankce zavedené prezidentem Donaldem J. Trumpem v roce 2018, které měly vyrovnat nepoměr mezi americkým a čínským exportem. Tento první otřes ve vztazích mezi oběma zeměmi vyvolal hodně otázek zaměřených na reakci celosvětových trhů. Zdálo se, že vztahy mezi Čínou a USA jsou na bodu mrazu, někteří autoři mluvili i o nové studené válce (Ferguson 2019). Namísto očekávané eskalace obchodní války došlo k intenzivním jednáním mezi oběma zeměmi, která vyústila v americké odložení rapidního zvyšování cel. Obě strany se dohodly na revizi obchodní bilance, která by měla být založena, jak obě země namítají, na přátelské bázi, ze které budou prosperovat obě země. Prezident Si Ťin-pching na setkání v Ósace zdůraznil, že bilaterální vztah mezi USA a Čínou je jedním z nejdůležitějších bilaterálních vztahů na světě (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2019). Prezident Trump při setkání v Buenos Aires s prezidentem Si Ťin-pchingem prohlásil, že Spojené státy s účinností od 1. ledna 2019 opustí politiku zvyšování cel na čínské produkty za předpokladu, že se Čína zaváže koupit zemědělské, energetické a průmyslové produkty amerických společností (The White House 2018).

Pohlédneme mimo ekonomická zájmy obou zemí a soustředíme se na vojenskou stranu vztahu mezi Spojenými státy a Čínou, vidíme diametrálně odlišný vztah mezi těmito mocnostmi. Abychom skutečně zjistili míru hrozby, kterou pro Čínskou lidovou republiku představují Spojené státy americké, musíme se na vztah mezi těmito dvěma zeměmi podívat pohledem americké perspektivy. Zpráva Ministerstva obrany⁶ Spojených států amerických z roku 2019 zaměřená přímo na vývoj vojenského potenciálu Čínské

---

⁶ z anglického originálu Department of Defense

lidové armáda v několika bodech poukazuje na znepokojení Pentagonu nad rostoucím vlivem Číny v Asii. Ačkoliv se Čína snaží nenabourat ekonomické trhy v jihovýchodní Asii, které by pro její vývoj mohly být života ohrožující, vůči ostatním zemím se vymezuje a ukazuje své velmocenské zájmy. Čína pokračuje v militarizaci Jihočínského moře a v pohraničních oblastech s Indií a Bhútánem. Veškeré tyto kroky se čínská vláda snaží maskovat balancováním v rámci mezinárodního práva, a především neohrožovat klíčové spojence USA. Čínské jednotky nejsou připravené na ozbrojený konflikt s armádou Spojených států. Největším geopolitickým zájmem Číny v regionu je dle zprávy Taiwan, který si Čína stále nárokuje. Ačkoliv oficiální představitelé čínské vlády využívají diplomatických cest v jednání ohledně suverenity Taiwanu, nikdy nevyloučili i vojenskou intervenci. Velké znepokojení americká administrativa vidí v restrukturalizaci čínské armády, která by ji měla transformovat do armády v boji rovnocenné americké armádě, za kterou zatím svým bojovým potenciálem zaostává. Americké výzvědné služby tuto transformaci vidí především v čínské snaze o vojenskou špionáž v armádách západních zemí jako kybernetické krádeže, kopírování leteckých a námořních technologií patřící Spojeným státům americkým. Dalším krokem, kterým Čína znepokojuje představitele amerických ozbrojených složek, jsou změny v rozmístění námořních a leteckých základen v rámci pevninské Číny. Americké dilema utvrzené spojeneckou smlouvou s Japonskem, které je ve vzporu s Čínou ohledně ostrovů Senkaku ve Východočínském moři přidávají v tomto vztahu další proměnou, která by mohla vtáhnout USA do potenciálního vojenského konfliktu (Department of Defense 2019: 7–43).

Srovnáme-li počet aktivních vojenských jednotek, Spojené státy zaostávají v jejich počtu o téměř čtvrt milionu vojáků. Zásadním rozdílem je počet obrněných transportérů využívaných pozemními jednotkami. Rozdíl mezi oběma armádami je víc než 20 000 kusů. Jednou z nejdůležitějších složek moderních armád jsou letadlové lodě poskytující mobilitu a strategický přesun letectva. Čínské námořnictvo disponuje pouze jednou letadlovou lodí, na rozdíl od 112 ve službách amerického námořnictva (Lague 2013). Dalším rozdílem jsou armádní rozpočty obou zemí. Spojené státy americké vydávají 649 miliard USD ročně představujících 3,2 % amerického HDP, což je víc než následujících 10 zemí v žebříčku armádních výdajů. Čínské armádní výdaje vzrostly na 228 miliard USD ročně představujících 1,9 % čínského HDP (Robertson 2019).

3.2.1.2 Indie

Další zemí, která může představovat bezpečnostní riziko pro Čínskou lidovou republiku je největší světová demokracie, Indie. Obě země již jednou ve válečném konfliktu byly. V roce 1962 napadla Čínská lidová armáda území Indie a rozpoutala měsíční válečný konflikt (India Today 2016). Vztahy mezi Čínou a Indií jsou proměnlivé, z relativního přátelství se přelévají do vyhrocenějších situací, které přitahují mezinárodní pozornost. Čínsko-indické vztahy jsou ovlivňovány situací v regionu Kašmír, konkrétně v oblasti Aksai Chin. Nová vlna napětí byla zvednuta díky politice vedené premiérem Narendrou Modim, jehož vláda se rozhodla zrušit speciální dodatek 370 v indické ústavě udělující speciální status oblastem Jammu a Kašmíru. Nejenže tento krok ovlivňuje indické vztahy s Pákistánem, ale i s nenápadnějším sousedem Čínou (Panda 2019). Podle vyjádření čínského ministerstva zahraničí: „*Indie pokračuje v podkopávání čínské teritoriální suverenity díky unilaterálním změnám v rámci domácího práva* (India Today 2019)“. Vlády obou zemí se v poslední době snaží o restrukturalizaci teritoriálního rozporu, avšak čínské partnerství s Pákistánem hlubší spolupráci oponuje. Největším zájmem na straně čínské vlády je lepší partnerství s Indií, které by potenciálně mohlo znegovat hlubší bezpečnostní integraci Indie se Spojenými státy. Tato hlubší bezpečnostní spolupráce by představovala strategické ohrožení čínského území možnou přítomností amerických vojsk v Indii (Shats 2019).

Jedním z posledních rozporů mezi oběma zeměmi bylo rozšiřování infrastruktury prováděné čínskou vládou v příhraniční oblasti Bhútánu, indického spojence. Bhútán společně s Indií namítají, že stavba silnic v tomto regionu zvyšuje napětí, představuje čínskou strategickou expanzi a potenciální hrozbu pro stabilitu regionu. Podle smlouvy z roku 1890 patří toto území Bhútánu, avšak Čína tuto smlouvu neuznává a oblast Doklam plateau si nárokuje. Indie na tuto provokaci zareagovala přesunem vojenských jednotek do oblasti, jelikož Bhútán je na indické obraně plně závislý (Myers, Barry a Fisher 2017).

Nejaktuálnějším incidentem mezi oběma zeměmi je potyčka mezi čínskými a indickými jednotkami v údolí Galwan v Himalájích 17. června 2020. Při střetu příslušníků armád obou zemí zemřelo 20 indických a desítky čínských vojáků. Čínská lidová republika nijak oficiálně své ztráty nepotvrdila. Šarvátka se odehrála v oblasti Aksai Chinu, území nárokované jednak Čínou, ale i Indií. Oficiální vyjádření především indické

vlády hovoří o střetu bez použití střelných zbraní, jejichž přítomnost je podle mezinárodních smluv zakázána. Ačkoliv veřejnost v obou zemích požaduje odplatu, diplomatické síly obou zemí vše začaly ihned řešit. Shodly se na diplomatickém řešení a odmítají jakoukoliv eskalaci incidentu. Na druhou stranu, premiér Modi se vyjádřil, že Indie chce tento problém vyřešit diplomaticky, avšak na potenciální útoky bude adekvátně reagovat (Kazmin a Mitchell 2020).

obrázek č. 1 – Teritoriální rozpor v Aksai Chinu (Kazmin a Mitchell 2020)

Pakliže by diskutované teritoriální rozpory vyústily ve válečný konflikt, indická armáda v současnosti disponuje čtvrtou nejsilnější armádou světa podle výzkumu americké nevládní organizace Global Firepower v roce 2020 (Global Firepower 2020). Tento výsledek Indii řadí přímo za Čínskou lidovou republikou, která je hodnocena jako třetí nejsilnější armáda světa. Indie stejně jako Čína vlastní jaderný arzenál, který představuje jednu z nejdůležitějších proměnných při vstupu zemí do válečných konfliktů. Pozemní síly indické armády čítají 1,2 milionu mužů v aktivní vojenské službě, síla indického námořnictva je 67 000 mužů v aktivní službě a indické letectvo je tvořeno 139 000 muži. Všechny tři hlavní složky indických ozbrojených sil mají rezervy, které mohou být mobilizovány (Rana 2017). Výdaje na zbrojení indické vlády mají rostoucí tendenci, jelikož byly zvýšeny z 64,5 miliardy USD v roce 2017 na 66,5 miliardy USD v roce 2018

(Trading Economics 2020). Premiér Modi v roce 2019 deklaroval vlnu modernizace indické armády, do roku 2026 by měly být nakoupeny zbraňové systémy a stroje za 130 miliard USD. Inventarizační obměna počítá s pořízením 2 600 pěchotních obrněných transportérů a 110 bojových letounů pro indické vzdušné síly. Indické námořnictvo má za cíl v horizontu čtyř let disponovat 200 plavidly, 500 letouny, 24 útočnými ponorkami. Dnešní stav odpovídá 132 plavidlům, 220 bojových letounům a 15 útočným ponorkám (The Economic Times 2019).

3.2.2 Bezpečnostní hrozby Ruské federace

Stejně jako v případě Čínské lidové republiky, i Ruská federace je unikátním hráčem na poli mezinárodních vztahů. Od rozpadu Sovětského svazu uplynulo 19 let, které zanechaly v ruské politice mnoho šrámů. Prezident Vladimir Putin tuto politickou události označuje jako: „*Největší geopolitickou katastrofu 20. století*“ (Reuters 2018)“. Zdědila Ruská federace po svém předkovi i bezpečnostní hrozby nebo si za 19 let vybudovala své vlastní? Stoprocentně jedna bezpečnostní hrozba zůstává pro SSSR a RF společná, Severoatlantická aliance. Jestliže v bipolárním světě představovalo NATO úhlavního nepřítele pro Sovětský svaz, Ruská federace se v dnešním multipolárním světě ohledně tohoto historického rivala cítí poměrně stejně. Pohlédneme-li na tuto hrozbu detailněji, zjistíme, že nová administrativa prezidenta Trumpa přinesla s sebou jednu zásadní změnu oproti administrativě prezidenta Obamy. Bývalý Secretary of Defense Trumpovy administrativy generál James Mattis během svého projevu v Bruselu v roce 2017 prohlásil, že by zbývajících 27 členských zemí Severoatlantické aliance mělo dodržovat podmínku 2% výdajů HDP na zbrojení, jinak by USA byly jenom „moderátorem“ vztahů uvnitř NATO (Michta 2019). Na základě tohoto potenciálního rozporu mezi státy NATO se práce samostatně zaměří na analýzu Spojených států amerických a Evropské unie.

3.2.2.1 Spojené státy americké

Konec studené války s sebou přinesl i oteplení vztahů mezi USA a Ruskou federací, nástupnickým státem Sovětského svazu. Vztahy mezi těmito dvěma zeměmi dospěly do spolupráce mezi NATO a Ruskou federací v roce 1994 v tzv. Partnerství pro mír vytvářející spolupráci mezi zeměmi NATO a státy rozpadlého SSSR (NATO 2020). Oteplení vztahů mezi NATO a Ruskem nevydrželo dlouho, jelikož expanze

Severoatlantické aliance směrem na východ Evropy, především přijetím Pobaltských republik, které byly přímou součástí SSSR, předznamenala ruské bezpečnostní dilema, které formuje i jeho dnešní bezpečnostní politiku (Gidadhubli 2004: 1–4).

Moderní vztahy mezi USA a Ruskem se začaly opět ochlazovat po znovuzvolení Vladimira Putina prezidentem Ruské federace v roce 2012. Jak ve svém článku popisuje americko-ruské vztahy Alina Polyaková: „*Prezident Putin není hloupý, je si plně vědom ruských kapacit. Rusko se nemůže rovnat Spojeným státům ekonomicky, ani vojensky. Ruský prezident chápe, že k vítězství nemusíte být lepší než všichni okolo. Ostatním se musí dařit jenom o kousek méně než Vám. Je levnější otevřít trolí farmu než vyrábět tanky a investovat do stabilního ekonomického růstu* (Polyakova 2019)“. Rusko by v otevřeném konfliktu se Spojenými státy nemohlo uspět, proto Ruská administrativa cílí na hybridní, politickou válku, která by pomocí dezinformační kampaně a podporou radikálních pravicových stran v Evropě, kyberútoky, praním špinavých peněz a dalšími nástroji moderní hybridní války měla podkopat existující status quo a ovlivnit světovou politiku (Polyakova 2019). Další indicií přispívající do objasňování ruské hybridní války je zpráva Náčelníků štábu americké armády z roku 2019 zdůrazňující neodkladnou reakci na novou strategii Ruské federace a její rostoucí vliv ve světě. Analýza popisuje rozsáhlou propagandistickou kampaň vedenou Kreml, politickou manipulaci, ekonomické vykořisťování a provokace vedené k nabourání amerického vlivu. Veškeré tyto aktivity jsou cíleny na obnovení ruského velmocenského postavení. Zpráva navrhuje neodkladnou potřebu změny americké politiky vůči Ruské federaci. V opačném případě by žádná reakce mohla vyvolat hlubší zhroucení amerického vlivu ve strategických oblastech jako Evropa, Blízký východ, Afrika a Latinská Amerika. Na druhou stranu, zpráva vylučuje možnost ozbrojeného konfliktu mezi oběma velmocemi, což podporuje admirál Jeffrey J. Czerewko v úvodu zprávy: „*Budoucí konfrontace mezi světovými mocnostmi může vyústit pod úroveň vedení ozbrojeného konfliktu. Ekonomická rivalita, ovlivňující kampaně, paramilitární akce, kybernetické útoky a politická válka budou převládat v konfliktu s Ruskem a jeho aktivitami, které vyžadují komplexní strategii reakce* (Doffman 2019)“.

Spojené státy nepředstavují pro Ruskou federaci hrozbu vyvolávající možný ozbrojený konflikt, spíše se tzv. druhá studená válka povede v rovině kyberprostoru a prostřednictvím hybridní války mající za úkol podkopání vlivu druhé země.

3.2.2.2 Evropská unie

Evropská unie je světově ojedinělým subjektem na poli mezinárodních vztahů, jako organizace sdružující evropské státy v určitých oblastech vystupuje jako celek, tudíž bude analyzována jako jedna celistvá hrozba Ruské federace nikoliv jako spolek nezávislých států. Lisabonská smlouva obsahuje dodatek o společné obraně politice EU, která zdůrazňuje potřebu společné obrany. V posledních letech se důležitost společné obrany stala daleko důležitějším tématem, což vyústilo ve vytvoření mnoha nových iniciativ a společných aktivit jako projekty PESCO⁷, EDF⁸ nebo MPCC⁹ (Evropský parlament 2019). Ochlazení vztahů mezi Ruskem a Evropskou unií započalo v roce 2014, kdy Ruská federace anektovala ukrajinský Krym. Podle Tatiany Stanovajavé ruská strategie není založena na přímé okupaci území východní Ukrajiny, avšak je formulována jako podpora separatistů, jejichž úkolem je vytvoření stabilního nezávislého donbaského regionu na Ukrajině. Narušení ukrajinské integrity by znamenalo blokování ukrajinsko-evropské integrace (Stanovaya 2019). Na základě této mezinárodní zkušenosti se i ostatní evropské státy, především Pobaltské země, bojí podobného ukrajinského scénáře, který by mohl ohrozit jejich suverenitu. Podle analýz a předpokladů jsou nejvíce ohroženými státy EU Estonsko a Lotyšsko. Obě země mají početnou menšinu rusofonních obyvatel. V estonském případě se jedná o 29 % a v lotyšském případě dokonce o 35 % celkové populace. Největším problémem spojeným s početnou ruskou menšinou je problém udělování občanství potomkům Rusů žijících v Estonsku a Lotyšsku. Členové této početné menšiny jsou nuceni skládat zkoušky z estonštiny a estonské historie, respektive z lotyštiny a lotyšské historie. Obě tyto zkoušky jsou nutnou podmínkou pro získání občanství v Estonsku a Lotyšsku. Objevují se názory, že tyto testy jsou záměrně koncipovány, aby je splnila co nejmenší skupina Rusů (Croft 2015). Ruská federace nezpochybňuje suverenitu Pobaltských zemí, ale stejně jako v ukrajinském případě se snaží o hybridní válku zaměřenou na aktivity v kyberprostoru, televizi, ale především na sociálních sítích a internetových portálech (Król 2017).

---

⁷ Stálá strukturovaná spolupráce zahájená v prosinci 2017.

⁸ Evropský obranný fond vytvořený v červnu 2017.

⁹ Projekt nové struktury vojenského plánování a vedení ke zlepšení krizového řízení operací EU vytvořený v červnu 2017

Americká komise na obranu a spolupráci v Evropě zdůrazňuje rostoucí vliv Ruska především ve východní Evropě a na Balkáně. Prezentuje dvě ruské strategie pro získání kontroly území některého ze států. První strategie je zaměřena na země mimo EU a NATO, v těchto státech se Rusko nebojí použít vojenskou sílu, například válka na Ukrajině nebo v Gruzii. Druhou strategií je hybridní válka, kterou Rusko cílí na členské státy EU a NATO. Zpráva implicitně zdůrazňuje ohrožení Pobaltských států jako potenciálního cíle další ruské expanze (CSCE 2017). První možnou indicií předpovídající možný útok ruských vojsk vedený do EU bylo vojenské cvičení Zapad 2017, které mnoho odporníků připodobňuje k demonstraci síly, jelikož toto cvičení probíhalo na území Běloruska a Kaliningradu (Johnson 2017).

3.2.3 Společná hrozba Číny a Ruska

Čínská lidová republika a Ruská federace jsou v mnoha ohledech podobnými státy řešícími geopolitické dilema. Nejzákladnější potřebou formování aliance je společná hrozba, stát ohrožující suverenitu aliančních zemí. Pohlédneme-li na Čínu a Rusko toto pojitko mezi těmito zeměmi chybí. Jedinou hrozbou ohrožující obě země by mohly být Spojené státy americké, které by jako jediné svojí vojenskou kapacitou dokázaly ohrozit existenci obou zemí. Na druhou stranu, z dostupných dat vyplývá, že Spojené státy by do válečného konfliktu ani s jednou zemí nevstoupily. S Čínou je pojí obrovské ekonomické partnerství, válečný konflikt mezi oběma zeměmi by měl zničující dopad na obě země. Americké vztahy s Ruskem jsou napjatější, avšak obě země soupeří především na poli hybridní války zaručující vliv ve světových regionech. Rusko i Čína mají svůj individuální zájem, který však nesdílí.

3.2.4 Hodnocení analýzy druhé podmínky

První část druhé podmínky splněna byla, potenciální aliance mezi Ruskem a Čínou byl odpovídala formulí $2 + n$ států v alianci, avšak dle výsledku analýzy zde chybí jasně označen stát třetí, který by představoval společnou hrozbu pro obě země. Výsledné hodnocení druhé podmínky je negativní, podmínka splněna nebyla, jelikož analýza jednoznačně neprokázala existenci společné hrozby, respektive třetího státu vyžadujícího balancování v rámci mezinárodního ekvilibria.

3.3 Podmínka třetí

Třetí podmínka teoretického konceptu vzniku aliancí kolektivní obrany zní: *Stejná nebo podobná ideologie vlád zúčastněných zemí*. Tato podkapitola bude analyzovat ideologie vlád obou sledovaných zemích. Práce bude v obou případech pracovat s daty uveřejněnými v roce 2020 organizací Freedom House. Dále bude pracovat s dalšími akademickými zdroji dat, v případě České lidové republiky s knihou Pierra F. Landryho a v analýze Ruské federace s článkem Abu Sulfianem Shamratem, z důvodu záruky relevantnosti použitých dat.

3.3.1 Politický režim České lidové republiky

Zveřejněná data organizace Freedom House kategorizují Českou lidovou republiku jako silný autoritářský režim vedený prezidentem Si Ťin-pchingem disponujícím mocí, kterou nedisponovala jiná česká hlava státu po dekády. Komunistická strana kontroluje prostřednictvím státní byrokracie a cenzury veškerá média, náboženské skupiny, univerzity, firmy, ale především celou občanskou společnost. Data zdůrazňují náboženskou diskriminaci muslimské menšiny v provincii Xinjiang, ale i cenzuru akademického prostředí. Freedom House zdůrazňuje chybějící přímou volební konkurenci pro Komunistickou stranu a silně cenzurovanou aktivitu občanské společnosti. Česká lidová republika obdržela na škále od 0 do 100 bodů v hodnocení svobody všech zemí světa 10 bodů odpovídající skupině „Not Free“¹⁰, kdy v podhodnocení politických práv získala -1 bod ze 40 možných, a v podkategorii občanských svobod byla hodnocena 11 body z 60 možných (Freedom House - China). Landryho práce podporuje výsledné hodnocení zveřejněné Freedom Housem. Český politický režim označuje za decentralizovaný autoritarismus odlišující se od původního maoistického autoritarismu. Landry vidí největší rozdíl právě v distribuci politické moci, která byla převedena ze silného Mao Ce-tungova centralismu do decentralizovaného autoritářského režimu unikátního v rámci nedemokratických politických systémů. Práce zdůrazňuje 70% podíl českého rozpočtu vloženého do správy regionálních vlád (Landry 2018: 2–3).

---

¹⁰ Převzato z anglického originálu hodnocení.

3.3.2 Politický režim Ruské federace

Politický systém Ruské federace je dle hodnocení organizace Freedom House považován za autoritářský režim koncentrovaný v rukou prezidenta Vladimira Putina, který s pomocí strany Jednotné Rusko a loajálními bezpečnostními složkami kontroluje mediální prostor, legislativu a opozici, která díky zmanipulovaným volbám nemá šanci získat mandáty. V celkovém hodnocení Ruská federace získala lepší výsledek než Čína, jelikož získala 20 bodů z celkových 100 možných. Tento výsledek odpovídá skupině nesvobodných zemí „Not Free“¹¹. V podkategorii hodnocení zaměřené na politická práva získalo Rusko 5 bodů ze 40 možných, v sekci občanské svobody získalo 15 bodů z celkových 60 (Freedom House – Russia). Shamrat ve své práci definuje ruský politický systém dvěma různými názvy, hybridním režimem a soutěživým autoritarismem. Svůj argument podporuje pěti body dokazujícími existenci autoritarismu v Rusku: 1) upevněním sil Vladimira Putina v systému od jeho opětovného znovuzvolení prezidentem v roce 2012; 2) centralizovanou státní mocí; 3) silnou rolí státu; 4) omezením vlivu oligarchů, kteří by měli zájem oponovat Putina nebo jeho spojence; 5) obnovením asertivnější zahraniční politiky (Shamrat 2018).

3.3.3 Hodnocení analýzy třetí podmínky

Politické systémy obou zemí jsou postaveny na autoritářské vládě Komunistické strany v Číně a strany Jednotné Rusko v Ruské federaci. Oba režimy se liší vertikální dělbou moci. Čína je silně decentralizovaný stát, naproti tomu Ruská federace je centralizovaný stát. Rovněž pojetí autoritarismů je jiné. Čínská lidová republika dle akademických analýz patří do neo-autoritarismů (Petracca a Xiong 1990: 1100–1105), Ruská federace spadá do hybridních režimů, respektive soutěživých autoritarismů (Shamrat 2018). Ačkoliv se oba tyto autoritářských režimů odlišují, výsledné hodnocení třetí podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany bylo pozitivní, podmínka byla splněna.

---

¹¹ Převzato z anglického originálu.

3.4 Podmínka čtvrtá

Čtvrtá podmínka teoretického konceptu vzniku aliancí kolektivní obrany zní: *Aliance uzavřená formální, sepsanou alianční smlouvou, která je buď tajná nebo oficiálně uveřejněná.* Tato podkapitola bude analyzovat data zaměřená na bilaterální vojenské nebo partnerské smlouvy mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Práce bude analyzovat i mezinárodní organizace, kterými jsou obě země členy, potenciálně představující zárodek aliance kolektivní obrany. Limitujícími faktory této podkapitoly jsou neuveřejněné bilaterální smlouvy mezi oběma zeměmi, které jsou často klasifikovány jako přísně tajné, tudíž tato data jsou práci odepřena. Práce pracuje pouze s veřejně dostupnými daty a akademickými pracemi zaměřenými na analýzu mezinárodních organizací.

3.4.1 Šanghajská organizace pro spolupráci

Mezivládní organizace založená v roce 2001 na základě čínské iniciativy ve druhé polovině 90. let sdružující nástupnické postsovětské státy Rusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Čínu. Původní dominantní úlohou celého uskupení byla společná obrana proti separatistickým uskupením, terorismu nebo extremismu, především islámskému militantismu. Z původního cíle společné obrany se může zdát, že Šanghajská organizace pro spolupráci byla založena na základech aliance kolektivní obrany. Její empirické chování naznačuje naprostý opak. Stephen Blank ve své práci zdůrazňuje de facto žádnou aktivitu SCO¹² ve válce v Afghánistánu, ačkoliv je Afghánistán pozorovatelským státem v rámci tohoto společenství. Nejzásadnějším faktem negujícím transformaci SCO v alianci kolektivní obrany byla samotná iniciativa Ruské federace navrhuující tento krok v bezpečnostní integraci. Čínská lidová republika tento návrh vetovala, čímž zamezila jakémukoliv vytvoření vojenské aliance. Rusko na tento krok reagovalo vetováním čínského návrhu vytvoření ekonomické aliance mezi zeměmi SCO. Blank dále zdůrazňuje nedostačující ekonomický potenciál zbylých zemí SCO zamezující hlubší obchodní spolupráci. Nejdůležitější funkcí SCO je diplomatické fórum, na kterém Čína a Rusko utužují svá partnerství ve střední Asii. Zároveň mohou díky jednáním s představiteli členských zemí SCO částečně ovlivňovat přítomnost jednotek Spojených

---

¹² Zkratka SCO vychází z anglického originálu jména organizace, Shanghai Cooperation Organization

států v rámci amerických základen v regionu, jako americká základna v Manasu v Kyrgyzstánu (Blank 2013: 39–41).

3.4.2 Čínsko-ruská dohoda o přátelství z roku 2001

Bilaterální smlouva podepsaná oběma zeměmi 16. července 2001 zaručující mírové vztahy, ekonomickou spolupráci, diplomatickou a geopolitickou důvěru a spolupráci mezi oběma zeměmi. Kontroverzními částmi dohody jsou články 7, 8, 9 a 10 představující možný zárodek vojenského paktu.

Článek 7 zní: „*V souladu s uzavřenou dohodou, obě smluvní strany musí nastolit taková opatření, aby vzrostla vzájemná důvěra mezi jejími armádami a zároveň zredukovaly počet jednotek v rámci hranic mezi oběma zeměmi. Obě strany prohloubí a rozšíří důvěru v měřítku vojenství za účelem konsolidace bezpečnostní situace obou zemí a současně upevnění regionální a mezinárodní stability. Signatáři musí vynaložit takové úsilí za účelem zajištění jejich národní bezpečnosti v souladu s principem udržení přiměřené a adekvátní vojenské odpovědi. Spolupráce na vojenském poli a vojenských technologiích obou zúčastněných stran je chápána a vymezena v rámci relevantní dohody zamezující spolupráci třetích zemí (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2001).*“

Článek 8 zní: „*Smluvní strany nesmí vstoupit do žádné aliance, být součástí nějakého bloku nebo podporovat akce třetích zemí, které by kompromitovaly suverenitu, bezpečnost nebo teritoriální integritu smluvních zemí této dohody. Ani jedna strana nesmí umožnit zemi třetí využívat jejího území za účelem narušení národní suverenity, bezpečnosti nebo územní celistvosti druhé smluvní země. (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2001).*”

Článek 9 zní: „*Pakliže se jedna ze smluvních stran ocitne v situaci ohrožující nebo narušující její mír, nebo jsou-li její bezpečnostní zájmy konfrontovány náznakem agrese, smluvní stany musí navázat kontakt a konzultovat tuto situaci ve prospěch eliminace takové hrozby (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2001).*”

Článek 10 zní: „*Smluvní strany musí využít mechanismy zajišťující pravidelné schůzky na všech stupních, nad všemi je summit nejvyšších představitelů obou zemí, kteří*

si vyměňují poznatky a koordinují bilaterální vztahy tvořící společnou zahraniční politiku zaměřenou na aktuální mezinárodní problémy na základě strategické spolupráce utuzující rovnost a důvěru mezi oběma zeměmi (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2001). ”¹³

Všechny čtyři články dohody explicitně nezmiňují vytvoření vojenské aliance mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací, avšak poukazují na užší bezpečnostní a vojenskou integraci. Tento fakt by podporovalo tvrzení prezidenta Putina, který při předávání ruských radarů představitelům čínské armády řekl: „*Nemáme vojenskou alianci s Čínou a ani ji do budoucna neplánujeme zformovat. Chtěli jsme přidat novou kvalitu do obranných systémů našeho strategického partnera (O'Connor 2019).*”

3.4.3 Čínsko-ruská dohoda o spolupráci z roku 2017

Během summitu zemí Šanghajské organizace pro spolupráci v kazašské Astaně podepsali ministři obrany Čínské lidové republiky a Ruské federaci dohodu o vojenské spolupráci v období 2017-2020. Dle komentáře mluvčího čínského ministra obrany Wu Qiana by tato dohoda měla představovat nejvyšší možnou míru vojenské spolupráce mezi oběma zeměmi a prohloubit vzájemnou důvěru a strategickou spolupráci. Tvrdí, že se jedná o výhodné partnerství pro obě země čelící novým hrozbám a výzvám na poli bezpečnosti. Dohoda má zaručovat stabilitu regionálního míru. Podle článku DD Wu uveřejněného periodikem The Diplomat byly v rámci dalších schůzek mezi prezidentem Si Ťin-pchingem a Putinem podepsány další bilaterální smlouvy formulující společný strategický a vojenský zájem (Wu 2017).

3.4.4 BRICS

Organizace zformovaná v roce 2008 na základě ekonomického potenciálu Brazílie, Ruska, Indie a Číny reprezentuje nového hráče ve světové ekonomice. V roce 2010 byl vývoj této nové organizace dovršen přístupem Jihoafrické republiky, která propůjčila své začáteční písmeno celé zkratce BRICS. Mnoho ekonomů předpokládá, že do roku 2030 budou státy BRICSu reprezentovat 30 % světového HDP, což by v kombinaci s obrovským populačním potenciálem pasovalo BRICS do světového

---

¹³ Všechny články dohody byly přeloženy z oficiálního anglického překladu dohody dostupného v internetovém archivu čínského Ministerstva zahraničních věcí.

ekonomického lídra (McKinley 2018). Země BRICSu se liší v mnoha ohledech, ať už je to demografie, ekonomické rozdíly, vojenská a politická síla nebo přímo v politických a ekonomických systémech. Na druhou stranu ve vztahu těchto zemí vidíme vlastnosti odlišující tuto skupinu od ostatních vzrůstajících mocností. Podle Keukeleireho a Hooijmaaijese se tato společná vlastnost nachází především v ekonomickém, vojenském a politickém potenciálu ovlivňujícího mezinárodní pořádek. Jednak v rámci svých regionů, ale i z pohledu globálního. Jsou přesvědčeni, že svým postavením v mezinárodním ekvilibriu si zaslouží daleko větší ovlivňující roli. Za velice podstatný fakt považují postavení všech zemí BRICSu mimo multilaterální strukturu vytvořenou Spojenými státy, které nemají takový dosah a vliv na vývoj tohoto společenství. Z teoretického pohledu neorealismu a teorií globalizace je existence BRICSu logicky vysvětlitelná, jelikož rozdělení světové moci tíhne k balancování moci Spojených států. V mezinárodním kontextu neexistuje žádná země konkurující USA ve vojenském potenciálu, natož z individuálního pohledu každého státu BRICSu samostatně (Keukeleire a Hooijmaaijers 2014: 582–599).

Laidi BRICS analyzuje jako ruský nástroj návratu do pozice supervelmoci. Svůj názor zakládá na historické zkušenosti z doby Sovětského svazu, kdy bylo Rusko jednou ze supervelmocí. Tento opomíjený fakt Rusku zjednodušuje cestu k sebe prezentaci na světovém poli na rozdíl od zbylých zemí BRICSu. Zároveň celá tato organizace umožňuje Ruské federaci hlubší interakci se západními zeměmi, protože ji nabízí ekonomický potenciál zemí ostatních, jelikož západní mocnosti jsou na Indii, Číně a částečně i Brazílii závislé. Tvrdí, že ruská politizace BRICSu nebyla náhodným vývojem zvláště v době zhoršených vztahů mezi Moskvou a Washingtonem. Čína, stejně jako Rusko, využívá BRICS ke svým vlastním zájmům, kterými si chce zajistit cestu do pozice světového lídra. Připouští čínskou interakci v BRICSu z důvodu podpory ostatních vzrůstajících mocností, avšak na rozdíl od zbytku společenství se Čína prostřednictvím BRICSu snaží získat legitimitu svého politického systému formou interakce v kapitalistickém ekonomickém prostředí, které nemá žádný vliv na demokratizaci čínské společnosti. Dalším důvodem čínského členství v BRICSu je ovlivňování statusu quo v rámci Rady bezpečnosti OSN. Ačkoliv Čína úzce spolupracuje s Brazílií a Indií, veškeré pokusy těchto dvou zemí o restrukturalizaci členství v Radě bezpečnosti OSN byly Čínou vetovány. Laidi tvrdí, že

Čína nechce povolit vstup do Rady bezpečnosti dalším demokratickým zemím, které by mohly nabourat dosavadní status quo (Laidi 2012: 614–621).

3.4.5 Hodnocení analýzy čtvrté podmínky

Rusko a Čína jsou členy dvou významných mezinárodních organizací, BRICSu a Šanghajské organizace pro spolupráci. Ačkoliv druhá organizace byla založena na částečné roli bezpečnostní aliance, její empirické chování tomuto faktu odporuje a nelze ji označit za možný zárodek aliance kolektivní obrany. BRICS je čistě ekonomická organizace sdružující nastupující regionální mocnosti aspirující na větší mezinárodní vliv. Hypoteticky by mohl být využit pro zformování vojenské aliance, avšak provedená analýza ukazuje, že Čína a Rusko své členství podmiňují svými individuálními zájmy přidanými ke společnému ekonomickému zájmu organizace. Rusko se snažilo zpolitizovat BRICS, ostatní členské státy BRICSu tuto myšlenku zavrhnuly. Na druhou stranu, z uveřejněných bilaterálních smluv práce analyzovala čínsko-ruskou dohodu o přátelství z roku 2001. Ačkoliv tato smlouva byla založena především na ekonomické spolupráci, nalézáme v ní kontroverzní části podobající se chování aliance kolektivní obrany. Především se jedná o články 7, 8, 9 a 10.

Podmínka čtvrtá vzniku aliancí kolektivní obrany vyžaduje uzavření formální alianční smlouvy, která je buď uveřejněná nebo tajná. V rámci analýzy se nepodařilo prokázat existenci uzavřené smlouvy mezi Ruskou federací a Čínskou lidovou republikou vytvářející vojenský pakt mezi těmito zeměmi. Navíc práce analyzovala i dvě mezinárodní organizace z důvodu neuveřejněných jiných bezpečnostních smluv, které by mohly svým empirickým vývojem a činnostmi připomínat alianční uskupení. Konečné hodnocení čtvrté podmínky je negativní, jelikož se nepodařilo prokázat jakékoliv alianční tendence mezi oběma zeměmi, natož existenci alianční smlouvy. Obě země spolupracují na základě vzájemně výhodného partnerství, které lze charakterizovat spíše pragmatickým charakterem.

3.5 Podmínka pátá

Pátá podmínka teoretického konceptu vzniku aliancí kolektivní obrany zní: *Společný geopolitický zájem obou států (n-států)*. Práce se v této podkapitole zaměří na analýzu společného geopolitického zájmu obou zemí představující jednu z klíčových vlastností aliancí kolektivní obrany. Samotná podkapitola je rozdělena do dvou částí, každá se zaměřuje na individuální zájmy obou zemí samostatně. Ve výsledném hodnocení je vyhodnocena existence, respektive neexistence, společného geopolitického zájmu obou zemí.

3.5.1 Geopolitické zájmy Čínské lidové republiky

Zvyšující se čínská ekonomická síla s sebou v přímé úměře rozšiřuje čínské geopolitické ambice. Primárním cílem postaveným nad všemi ostatními je zaručení podpory politiky jedné Číny, která je pro tuto zemi klíčová. Oficiální stanovisko čínské vlády se rovná pouze jedné a jednotné Číně. Poukazuje na geopolitické otázky své celistvosti především s odkazem na Macao, Hong Kong, Taiwan, Tibet a Xinjiang. Podle politiky jedné Číny náleží všechna tyto teritoria Čínské lidové republiky a nikdo nemůže podkopat její územní suverenitu. Přibližně 160 zemí světa podporuje tuto politiku, jelikož bez uznání této politiky Čína odmítá uzavírat jakákoliv diplomatické nebo ekonomické vztahy (Milhiet 2017: 4–5). V čínské zahraniční politice nalézáme dva cíle, které mají zajistit čínskou pozici v mezinárodním ekvilibriu. Prvním je převzetí hegemonie v jihovýchodní Asii, která je doposud pod silným vlivem Spojených států amerických. Druhou, méně nápadnou, ambicí jsou investice a rozšiřování čínského vlivu na území afrického kontinentu.

3.5.1.1 Jihovýchodní Asie

Čínský vliv ve východní Asii dle odborníků dříve či později nahradí americkou hegemonii v tomto regionu. Všemmu přispívá situace ve Spojených státech, které Trumpova administrativa čím dál víc uzavírá, čímž plní svoji volební politiku „America First“. Čínský hendikep leží v ekonomické prosperitě zaručující legitimitu Komunistické strany Číny. Tím pádem se dle odborníků Čína pokusí ovládnout region jihovýchodní Asie pomocí ekonomické závislosti zbylých států regionu. Komunistická strana si nemůže dovolit ohrozit své postavení vojenskou agresí podkopávající mezinárodní obchod

přinášející potřebné finance do čínského rozpočtu. Dle odborníků bude obchod se sousedy doplněn o další nástroje prostřednictvím obrovských investic do mezinárodního vzdělávání a kulturních akcí. V roce 2016 byla Čína třetí nejpopulárnější destinací pro studenty vysokých škol z celého světa. Dalším nástrojem zaručujícím čínskou popularitu v jihovýchodní Asii je podpora politických stran v zemích tohoto regionu podporující pro-čínské politiky usnadňující čínský velmocenský vzestup (Lind 2018). Na druhou stranu, Čína je zapletena do několika teritoriálních sporů mezi státy východní a jihovýchodní Asie. Práce nedisponuje svým rozsahem možností detailní analýzy všech příkladů, tudíž pouze uvede tři nejznámější. Prvním je uzemní rozpor mezi Čínou a Japonskem o ostrovy Senkaku, druhým je spor mezi Čínou a Vietnamem o Paracelské ostrovy a třetím je spor mezi Čínou, Vietnamem, Malajsií a Filipínami o Spratlyho ostrovy (Dingli, Haass, Kurlantzick, Smith a Tay 2019).

3.5.1.2 Latinská Amerika

Podobně jako v ostatních regionech světa, rovněž Latinská Amerika se stala cílem čínských investic především do infrastruktury a energetiky. V horizontu od roku 2006 do roku 2016 se podíl investic čínských firem zvýšil o 210 %. V Ekvádoru zbudovala obrovskou hydroelektrárnu podílející se na celkové produkci elektrické energie v zemi ve výši 35 %. Dalšími projekty realizovanými čínskými společnostmi na území latinskoamerických států byla výstavba dvou jaderných elektráren v Argentině, nové 244 km dlouhé dálnice v Kolumbii a nového přístavu v Brazílii. Čína rovněž disponuje 23% podílem na brazilském energetickém trhu, což z ní dělá třetího největšího producenta energie v Brazílii (Gurganus 2018).

3.5.1.3 Afrika

Afrika se v čínském zájmu začala objevovat počátkem roku 2014 založením projektu nové hedvábné stezky¹⁴ představující vizi nového přeskupení světového vlivu prostřednictvím čínských investic především do infrastruktury. Zaměříme-li se na africký kontinent, přibližně 20 afrických zemí se zapojilo do tohoto programu. Prezident Si Ťin-pching odkazuje na starověkou hedvábnou stezkou, která vedla i na africkém kontinentu. Projekt nové hedvábné stezky označil za historický závazek, který Čína Africe dluží.

---

¹⁴ Přeloženo z anglického originálu the Belt and Road Initiative

Podle čínských studií právě nedostatečná infrastruktura stojí v cestě africkému rapidnějšímu vývoji. Ekonomická komise OSN ve své zprávě prezentuje výsledky poukazující na zvýšení afrického celkového ročního exportu přibližně o 192 milionů USD, pakliže by byl projekt nové hedvábné stezky úspěšný. Pohlédneme-li na konkrétní projekty budované čínskými státními podniky, vidíme propojení vnitrozemských států s přístavy kontrolované čínskou vládou. Největší investicí v samostatné historii Keni Čína zbudovala železnici vedoucí z Mombasy do Nairobi. Tento projekt bývá označován za vlajkovou loď dosavadních čínských investic ve východní Africe. Dalším je vybudování elektrické železnice vedoucí z Addis Ababy do Džibuti, ve kterém se nachází první zámořská čínská námořní základna. Naplánovaný a částečně realizovaný projekt propojuje džibutský přístav s územími Súdánu, Mauritanie, Senegalu, Ghany, Nigérie, Gambie, Guinei, Kamerunu, Angoly a Namibie (Nantulya 2019).

Čínské investice na africkém kontinentu nejsou pouze ekonomickou spoluprací založenou na dobrých úmyslech zvýšení kvality života africké populace. V určitých případech jsme svědky tzv. „diplomacie dluhové past“. Africké státy, podobně jako Srí Lanka, si levně půjčují finance téměř za nulový úrok od čínské vlády, která si často nechává za půjčky ručit přístupem k nerostnému bohatství nebo infrastruktuře dlužníka. Na rozdíl od institucí jako Mezinárodní měnový fond a Světová banka, které vyhodnocují platební schopnosti všech států mající zájem o finanční půjčky. Financování prostřednictvím čínských půjček má své logické opodstatnění. Africké státy často nesplňují podmínky podmiňující vypůjčení peněz od mezinárodních institucí. Právě proto se obrací na Čínu, díky které mohou financovat strategické projekty budované čínskými firmami jako výstavba dálnic, železnic, elektráren a přístavů. Problémem je častá dluhová past plynoucí ze zadlužení afrických států. Čínský přístup je v této situaci velice pragmatický. Výměnou za odpuštění dluhu získá čínská vláda část území dlužníka. V roce 2011 získala Čína 1 % území Tádžikistánu výměnou za odepsání dluhu, nebo nekontrolovatelně rostoucí dluh Srí Lanky, která výměnou za odpuštění dluhu pronajala Číně nově postavený přístav (Sojková 2018).

3.5.2 Geopolitické zájmy Ruské federace

Ruské geopolitické zájmy můžeme rozdělit do dvou kategorií. Prvními jsou zděděné zájmy po rozpadlém Sovětském svazu zaměřené na expanzivní politiku v Evropě a na Blízkém východě. Druhým zdrojem zájmů je nově vytvořená příležitost získání vlivu v Latinské Americe.

3.5.2.1 Zájmy zděděné po SSSR

Tyto zájmy slouží jako ukázka a jakýsi důkaz ruského postavení mezi světovými mocnostmi, které často Rusko jako velmoc ignorují. V roce 1996 ruský ministr zahraniční Yevgeny Primakov formuloval tzv. Primakovovu doktrínu představující Ruskou federaci jako nezávislou světovou velmoc, nenásledující západní země vedené Spojenými státy americkými, podporující multipolární vývoj ve světových vztazích. Doktrína zdůrazňuje ruskou alternativu k unipolárnímu světu vedeného USA (Gurganus a Rumer 2019). Na Primakovovu doktrínu odkázal v roce 2014 ministr zahraniční Sergey Lavrov s prohlášením: „*V moment, kdy převzal ruské ministerstvo zahraničí, ohlásil okamžitý obrat v ruské zahraniční politice. Rusko opustilo cestu našich západních partnerů snažící se po rozpadu SSSR přimět Rusko následovat ji. Odštěpil se od ní a vytvořil naší vlastní* (TASS 2014)“. Zaměříme-li se na Evropu, vidíme ruské ambice především v oblasti východní Evropy s majoritní většinou ruské populace, např. některé regiony Pobaltských republik nebo východní část Ukrajiny. Největším geopolitickým úspěchem Ruské federace v období od konce druhé světové války byla anexe ukrajinského Krymu, jehož populace je tvořena více než 60% většinou Rusů. Ruský zájem v horizontu nejbližší budoucnosti bude udržení moci nad tímto poloostrovem a získání legitimacy vládnutí nad tímto nově nabytým územím (Pifer 2020). Dalším evropským regionem „přitažlivým“ pro ruskou geopolitiku je oblast západního Balkánu, který Rusko považuje za svoji strategickou sféru geopolitického vlivu. Ruská federace využívá svého historického, etnického a náboženského spojení s jižními Slovany a členy ortodoxní církve především v Srbsku. Rusko se zaměřuje na státy nacházející se mimo Evropskou unii, které by se v budoucnosti mohly stát jejími novými členy. Země jako Srbsko, Bosna a Hercegovina a Černá hora hrají strategickou roli v pohledu činitelů Putinovi administrativy. Vytvořením své vlastní sféry vlivu na „dvorku“ Evropské unie chce Rusko nechat

ochutnat západní země své vlastní medicíny plynoucí ze západního zájmu na Ukrajině, v Moldavsku a Čečensku. Vytvořením vlastní zóny vlivu by se ruské postavení v Evropě mohlo vrátit do velmocenského postavení, které naposledy mělo jako Sovětský svaz ovládající satelitní státy ve střední Evropě (Bechev 2019).

Během studené války byla sovětská přítomnost na Blízkém východě takřka stálá, avšak po rozpadu SSSR se Ruská federace z hlavních událostí v tomto regionu vytratila. V roce 2015 se tato situace změnila, Rusko se rozhodlo vyslat své letectvo a armádu na pomoc syrskému prezidentovi Asadovi čelícímu občanské válce. Vládní režim ustál celý konflikt, nyní provládní vojska kontrolují takřka celé území Sýrie. Právě od roku 2015 se Rusko snaží rozšířit svůj vliv i díky částečnému stažení amerických jednotek z regionu. Vztahy na Blízkém východě jsou ovlivňovány novým partnerstvím mezi Ruskem a Íránem snažícím se vyplnit mocenské vakuum po Spojených státech. Dalším, neméně významným zájmem je navázání spolupráce se státy produkujícími ropu, na kterou je navázána takřka celá ruská ekonomika, jako americký spojenec Saudská Arábie, Kuvajt, SAE a Katar (Rumer a Weiss 2019).

3.5.2.2 Latinská Amerika

Události z roku 2018 představují příležitost pro rozšíření ruského vlivu na území latinskoamerických států především na úkor Spojených států amerických. Venezuela, Kolumbie, Mexiko a Brazílie si v tomto roce prošly politickými změnami umožňujícími Rusku navázání na nové populistické vůdce vedoucí tyto země především skrz sociální politiky. Podobně jako v Evropě, Rusko hledá cestu umožňující jejímu návratu do role supervelmoci. Právě v tomto cíli mu má pomoci Latinská Amerika. Partnerství se snaží navazovat se zeměmi vystupujícími během určitých mezinárodních událostí proti USA. Ať už se zeměmi rozpadlé tzv. Rio skupiny, která v roce 1999 odsoudila bombardování Jugoslávie letectvem NATO, Mexikem a Chile hlasujícími proti invazi Iráku v roce 2003 nebo Bolívií, Kubou, Nikaraguou a Venezuelou hlasujícími proti rezoluci ohledně ruské anexe Krymu v roce 2014. Pohledem ekonomických ukazatelů vidíme zvýšení ruských investic a obchodu s latinskoamerickými státy na poli energetiky, zbrojařství a především v ropném průmyslu. Navýšení obchodní bilance s Latinskou Amerikou nelze označit pouze jako hledání nových příležitostí. Prvním důvodem jsou evropské ekonomické

sankce vůči ruské ekonomice. Rusko přirozeně hledá nové trhy, kde by mohlo prodávat své produkty. Na druhou stranu, druhým a daleko důležitějším důvodem je čínská přítomnost v Latinské Americe. Rusko se snaží vybalancovat čínské investice především do infrastruktury a energetiky, které se zvýšily v období od 2006 do 2016 o 210 % (Gurganus 2018).

3.5.3 Hodnocení analýzy páté podmínky

Pátá podmínka vzniku aliancí kolektivní obrany vyžaduje existenci společného geopolitického zájmu propojujícího členy takového společenství. Analýza čínského a ruského zájmu prokázala částečnou shodu disponující nejasným zaměřením. Primární cíle obou zemí jsou odlišné, Čína cílí na akceptaci politiky jedné Číny v kombinaci s geopolitickými zájmy v jihovýchodní Asii a Africe, která je hlavním čínským investičním centrem. Rusko navazuje na odkaz Sovětského svazu, svůj největší geopolitický zájem vidí ve východní Evropě, především v zemích disponujících oblastmi s převládající ruskojazyčnou většinou. Ruskou ambicí je tvorba politiky se státy západního Balkánu stojícími mimo struktury Evropské unie. Nechce dovolit vytvoření další nárazníkové zóny spojující přímo území EU a Ruské federace. Znovuobrozeným zájmem Ruské federace je vyplnění mocenského vakua na Blízkém východě prostřednictvím spolupráce s Íránem a Sýrií. Jediným společným geopolitickým zájmem mezi oběma zeměmi je Latinská Amerika představující potenciální region sloužící k rozšíření mocenského vlivu. Politické nálady v mnoha zemích transformují orientační politiku od USA na Čínu a Rusko. Zásadním problémem negujícím spolupráci je konkurence mezi oběma zeměmi. I když se může zdát, že Rusko a Čína táhnou v latinskoamerickém regionu za jeden provaz, často si konkurují a snaží se vykompenzovat akce druhého státu.

Konečné hodnocení páté podmínky je negativní, jelikož se nepodařilo prokázat společný geopolitický zájem obou zemí. Částečně může být viděn v latinskoamerickém regionu, avšak tento zájem není tak silný, aby byl stavebním kamenem v hlubší integraci Číny a Ruska.

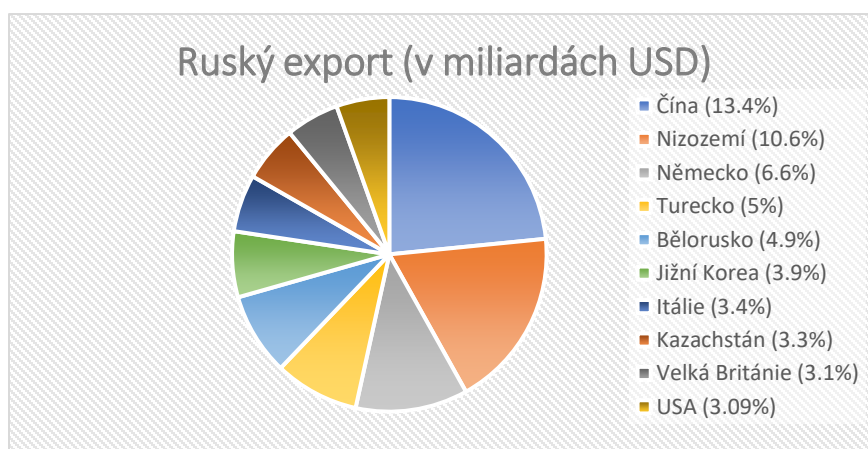
3.6 Podmínka šestá

Šestá podmínka teoretického konceptu vzniku aliancí kolektivní obrany zní: *Ekonomická spolupráce mezi členskými státy, ochrana technologií a společných trhů.* Práce se v této části zaměří na data podporující nárůst vzájemné ekonomické spolupráce mezi Čínou a Ruskem vedoucí k hlubší bezpečnostní integraci. Data budou rovněž pracovat s ukazateli obchodu se zbraněmi představujícího nezbytnou součást vývoje bezpečnostní spolupráce mezi Ruskem a Čínou.

3.6.1 Ruská obchodní bilance

Ruská obchodní bilance s Čínou je dle dostupných data z roku 2018 vyčíslená na čistý ruský vývoz do Číny v hodnotě 56 miliard USD, čistý import z Číny do Ruska činil 52 miliard USD. Ve vyčíslení ruského importu se na druhém místě umístilo Německo s 25,5 miliardami USD (Michigan State University 2018). Srovnání obchodní bilance s ostatními zeměmi ukazuje ruskou nezávislost na obchodu s Čínou, jelikož čínský podíl na celkovém ruském obratu je pouze 16%, na rozdíl od množství ruského obchodu například se zeměmi EU převyšující čínský podíl 2,7 krát, rovnající se 43 %. Z pohledu čínské ekonomiky je Rusko od roku 2016 jejím největším dodavatelem ropy reprezentující dovoz ropy ve výši 17,3 %. I když je Ruská federace největším čínským dodavatelem ropy, není na ní ekonomicky závislá, díky svému diverzifikovanému seznamu odběratelů především v Evropě. Vyváží ropu do Nizozemska ve výši 15 %, Německa s 6,9% podílem nebo Polska ve výši 5 % (Leksyutina 2020).

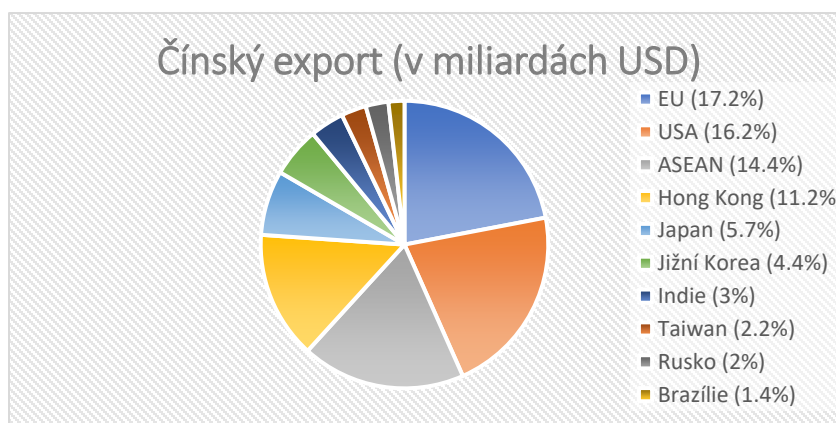
obrázek č. 2 – Ruští exportní partneři (Workman 2020, autorovo vlastní grafické znázornění)

3.6.2 Čínská obchodní bilance

Čínská lidová republika disponuje celkovou kladnou obchodní bilancí ve výši 873 miliard USD. Největším jejím exportním partnerem je Evropská unie představující 17,2% podíl na celkovém čínském vývozu. Následují Spojené státy americké s 16,7 %, poté ASEAN¹⁵ se 14,4 % a Hong Kong s 11,2% podílem. Data z roku 2019 ukazují téměř vyrovnanou obchodní bilanci mezi oběma zeměmi. Čínský export do Ruské federace poklesl o 3,6 % na celkovou částku 49,7 miliard USD, zatímco celkový import z Ruska do Číny narostl o 3,2 % na 61,05 miliardy USD (Russia Briefing 2020). Porovnáme-li obchodní bilanci s ostatními čínskými obchodními partnery, najdeme Ruskou federaci až na 13. místě žebříčku největších exportních partnerů Čínské lidové republiky, nepočítáme-li s organizacemi EU a ASEAN jako se samostatnými trhy (Blazyte 2020). I když je Ruská federace, společně se Saudskou Arábií jako zástupcem OPECu, největším čínským dodavatelem ropy, nelze tento bilaterální vztah označovat jako klíčový obchodní pakt mezi oběma zeměmi. Rusko potřebuje odběratele pro své nerostné bohatství, jelikož je na něm většinou závislá celá ruská ekonomika (EIA 2020).

obrázek č. 3 – Čínští exportní partneři (Blazyte 2020, autorovo vlastní grafické znázornění)

3.6.3 Obchod s vojenským materiálem, ochrana technologií a trhů

Čínsko-ruská vojenská a technologická spolupráce započala v roce 1992 vytvořením společné mezivládní komise¹⁶ zaměřené na tvorbu zahraniční vojenské politiky. Je tvořena zástupci obou zemí v čele s ruským ministrem obrany a čínským

¹⁵ Zkratka mezinárodní organizace Sdružení národů jihovýchodní Asie

¹⁶ Přeloženo z originálního anglického China-Russia Intergovernmental Joint Commission on Military Technology Cooperation.

místopředsedou centrálního vojenského výboru Komunistické strany Číny. Nejvyšší prioritou komise je diskuze zaměřená na prodej zbraní, zbraňových systémů a vojensko-technologickou spolupráci mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Neformálním nástrojem zajištění vojenské technologické spolupráce mezi oběma zeměmi jsou bilaterální návštěvy mezi oběma zeměmi zaměřené na diskuzi udržení a zlepšení ruských vojenských systémů a vybudování pevných vztahů mezi oběma zeměmi (Meick 2017: 17). V poledních letech nalzáme konkrétní příklady jako: Ruský protiletectký obraný systém S-400 v hodnotě 3 miliard USD prodaný čínské armádě v roce 2018 (Gady 2019); dodání 24 ruských stíhaček Sukhoi Su-35 čínskému letectvu v hodnotě 2 miliard USD v roce 2016 a konečným dodáním v roce 2019 (Gady 2019); spolupráce mezi oběma zeměmi na výrobě 4 nových ponorek třídy LADA pro čínské námořnictvo v roce 2012 (BBC 2013); podpis memoranda zaměřeného na potenciální spolupráci ve výzkumu technologie leteckých motorů mezi Čínským institutem pro výzkum v letectví¹⁷ a ruským R&D centrálním institutem pro letecké motory¹⁸ (Meick 2017: 16); dohoda o výzkumu a produkci vesmírných komponentů a spoluprací mezi Ruskem a Čínou (Meick 2017: 16).

V posledních letech nalzáme víc a víc obchodů se zbraněmi uzavřených mezi Čínou a Ruskem, což může vzbuzovat pocit hlubší vojenské spolupráce mezi oběma zeměmi. Na druhou stranu, tento vztah s sebou nese čistě pragmatickou stopu spolupráce. Čína i Rusko stojí na stejné straně světového ekvilibria, nachází se mimo NATO a vyhraňují se proti západu. Díky této pozici nemá Čína přístup k nejmodernějším zbraňovým systémům produkovaným především Spojenými státy, i díky zbraňovým embargům vyplývajícím z událostí spojených s masakrem na náměstí Nebeského klidu v roce 1989. Čína se musí tudíž obracet na Ruskou federaci, která potřebuje odběratele pro svůj obchod se zbraněmi po sankcích zavedených západními zeměmi v roce 2014 (Stanzel 2019). Dalším činitelem podmiňujícím obchod mezi Čínou a Ruskem je čínská neschopnost vývoje vlastní technologie především na poli letectví a protiletectkých systémů. Rusko dlouhou dobu razilo politiku prodeje pouze zastaralejšího vojenského materiálu a zbraní, které již ruská armáda a letectvo pomalu vyřazovaly ze služby. Jako ochota prodeje ruského protiletectkého obraného systému S-400 Číně v roce 2018, jelikož

---

¹⁷ Překlad z anglického názvu the China Aviation Research Institute

¹⁸ Překlad z anglického originálu Russian R&D Central Institute of Aviation Motors

ruské zbrojovky již započaly vývoj modernějšího systému S-500. Změna této politiky započala v roce 2016 při podpisu smlouvy o prodeji ruských stíhaček Su-35 představujících chloubu ruského letectva. Oficiální zprávy tento názorový obrat odůvodňují ruskou potřebou čínské politické podpory výměnou za nejmodernější stíhací letouny (Bodner 2016).

Technologické partnerství mezi Čínou a Ruskem započalo v květnu 2015, kdy prezident Si Ťin-pching během své návštěvy Moskvy podepsal s ruskou stranou dohody o vytvoření nové spolupráce. V červnu 2016 čínský ministr vědy a technologií společně s ruským ministrem ekonomického rozvoje podepsali memorandum o „pochopení a započetí spolupráce na poli inovací“. Ačkoliv tyto bilaterální dohody byly v první řadě chápány jako symbolické akty, v průběhu let se tato spolupráce prohloubila a vyvrcholila vytvořením institucionální spolupráce zprostředkovávající technologický výzkum, podporu pro nové firmy působící na poli technologií a expanzi vysokoškolské spolupráce mezi čínskými a ruskými technickými univerzitami. Ruská strana často poukazuje na čínské intelektuální krádeže a personální přetahování ruských vědců do čínských institucí na základě nabídky vyšších platů. Negativem podkopávajícím ruské postavení v tomto vztahu je nedostatek technologických gigantů jako čínský Alibaba nebo Huawei, kteří expandují na ruský trh, díky čemuž se čínské postavení v partnerství stává dominantním (Bendett a Kania 2019).

Ochrana společných trhů je založena na pragmatické spolupráci než na alianční bázi. Pro ruskou ekonomiku je čínský trh méně důležitým, nejdůležitějším pro něho je i přes zavedené ekonomické sankce evropský trh, kam vyváží většinou svých produktů. Rusko bylo jednou z prvních zemí, která uzavřela dohodu s Čínou ohledně kurzové výměny ruského rublu v roce 2014. Díky této dohodě Rusko i Čína mohou spolu obchodovat přímo v jejich měnách, rublu a juanu, aniž by se částky musely přepočítávat kurzy navázanými na americký dolar. Podle ekonomů tato dohoda zesiluje společné obchodní vazby a připravila obě ekonomiky na nejčernější možný scénář, uvalení amerických sankcí po vzoru íránských na Čínskou lidovou republiku a Ruskou federaci (Rapoza 2019).

3.6.4 Hodnocení analýzy šesté podmínky

Hodnocení šesté podmínky vzniku aliancí kolektivní obrany je neutrální, prokazatelná ekonomická spolupráce mezi Čínou a Ruskem existuje, avšak klíčoví obchodní partneři jsou pro obě země jiní. Ruská ekonomika je především navázána na evropské trhy a čínská je zaměřena na americký a evropský trh. Na druhou stranu, existuje propojení obou zemí v rámci obchodu se zbraněmi a s vojenským materiálem, který se v posledních letech zvyšuje. Například prodejem nejmodernějších stíhaček Su-35, protiletectvého systému S-400 a kooperací na vybudování 4 nových ponorek třídy LADA. Čína od ruských zbrojovek nakupuje nejmodernější zbraňové systémy, avšak odborné zdroje tyto nákupy připisují čínské neschopnosti výroby především leteckých motorů a radarových systémů. Ruské zbrojovky na základě této spolupráce často nacházejí nové odběratele zaplňující díru po zavedení ekonomických sankcí v roce 2014 omezující vývoz zbraní do evropských států. Především při posledním obchodu vidíme i politický aspekt dohody. Při prodeji nejmodernějších ruských stíhacích letounů Su-35 byla zohledněna i politická stránka dohody, jelikož Rusko potřebuje čínskou podporu na mezinárodní scéně. Na základě této podpory byla ruská vláda ochotna prodat nejmodernější stíhačky, i když to není v jejím zvyku. Vždy zásadně prodává zastaralé nebo vyřazené zbraně a zbraňové systémy, které nahrazuje novými. Pozitivní stránkou hodnocení šesté podmínky je ochrana technologického výzkumu a trhů především prostřednictvím dohody z roku 2014 umožňující provádění finančních operací nezávisle na měnových kurzech stanovených americkým dolarem. Při hlubší analýze technologické spolupráce nacházíme podporu pro začínající společnosti v IT sektoru a akademickou spolupráci mezi čínskými a ruskými univerzitami. Stinnou stránkou této integrace jsou častá ruská obvinění čínské strany z krádeže duševního vlastnictví patřící ruským institucím.

Konečné hodnocení šesté podmínky je neutrální, jelikož mezi oběma zeměmi existuje zásadní spolupráce na polích zbrojařského obchodu, ochrany technologií a částečně i trhů. Negativně je hodnocen obchod mezi oběma zeměmi především z pohledu exportních partnerů obou zemí, kteří jsou odlišní. A také skulina v obchodu se zbraněmi, jelikož Čína není největším odběratelem ruských zbraní. Indie kupuje ruský arzenál v daleko větší hodnotě. Čína prokazatelně pragmaticky využívá tento vztah ke svému individuálnímu zájmu získání přístupu k nejnovějším ruským technologiím.

3.7 Výsledek analytické části

Analytická část práce aplikovala koncept teorií vzniku aliancí kolektivní obrany na Čínu a Rusko. Využila empirická data vztahu mezi těmito dvěma zeměmi a zaměřila se na hodnocení podmínek podmiňující zformování bezpečnostní aliance. Celkem práce evaluovala šest podmínek, které měly odpovědět na výzkumnou otázku ve znění: Proč se spolupráce mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací netransformovala do formální aliance kolektivní obrany?

3.7.1 Odpověď na výzkumnou otázku

Z celkového pohledu obecného hodnocení všech šesti podmínek nalzáme dvě pozitivně, tři negativně a jednu neutrálně hodnocenou. Pozitivně hodnocenými podmínkami byla první a třetí podmínka. Z kritického hlediska se jedná o typově obecnější podmínky, jelikož jsou zaměřeny na rozlohy států, počet obyvatel, existenci vojenských kapacit a politické systémy. Při posunu opačným směrem na negativně hodnocené podmínky nalzáme faktory zamezující vznik bezpečnostní aliance mezi Čínou a Ruskem. Jedná se o druhou, čtvrtou a pátou podmínku. Neexistence třetího státu ohrožujícího Čínu a Rusko. Právě tento aspekt je nutnou součástí formování kolektivních aliancí. Ačkoliv práce nemá přístup ke všem mezinárodním smlouvám, z dostupných zdrojů vyplývá neochota obou zemí vytvořit společnou alianci představující narušení mezinárodního ekvilibria. V Čínsko-ruské dohodě o přátelství z roku 2001 nalzáme kontroverznější znění některých článků odkazujících na určitou stopu bezpečnostní spolupráce, nelze ji však označit za oficiální alianční smlouvu mezi oběma zeměmi. Obě země jsou si velmi blízké, jejich vztahy jsou velmi pozitivní v rámci vojenské spolupráce a obchodu s vojenským materiálem, avšak existuje názor tvrdící, že se tato skutečnost děje pouze z pragmatického důvodu, laicky řečeno si obě země v této sféře „zbyly“.

Spolupráci mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací nelze označit za zárodek existence nové aliance kolektivní obrany. Jedná se o vztah v rámci pragmatického rozdělení mocenské struktury mezinárodního ekvilibria. Vztah obou zemí můžeme označit za partnerství států mimo hlavní proud vedený Severoatlantickou aliancí v čele se Spojenými státy americkými. Dokonce jsme byli svědky čínského odmítnutí možnosti zformování aliance kolektivní bezpečnosti na základě větší bezpečnostní integrace

Šanghajské organizace pro spolupráci navrhované Ruskem. V pozdější fázi vývoje vztahů mezi oběma zeměmi si můžeme povšimnout, že lídři obou zemí se vyhýbají označování druhé země za spojence, považují se spíše za strategické partnery. Ačkoliv bychom předpokládali užší spojenectví mezi oběma zeměmi, realistické pojetí mezinárodních vztahů by ho předpokládalo, neděje se tak i navzdory ochlazení vztahů obou zemí s ostatními hráči mezinárodního ekvilibria. Ve výsledcích analýzy nalézáme dvě vysvětlení. Prvním je pragmatičnost čínsko-ruského vztahu. Ani jedna země nemá zájem o vytvoření bezpečnostní aliance, jelikož případná čínsko-ruská aliance by tyto dvě země odsunula ještě více na okraj mezinárodní struktury. Tento potenciální subjekt by představoval rapidní ohrožení stávajícího statusu quo, ostatní země by se mohly začít proti Číně a Rusku ještě více vyhrožovat a ohrozit jejich pozici především ekonomickými nástroji, což si obě země v žádném případě nemohou dovolit. Analýza ukazuje závislost Číny a Ruska na exportu surovin a produktů do Evropské unie a Spojených států amerických. Druhým důvodem je samotná bezpečnostní integrace. Analýza ukázala určitou formu spolupráce na papíře, která ve skutečnosti závisí na využívání druhého státu. Rusko využívá čínské politické podpory výměnou za prodej zbraňových systémů, Čína nákupem ruských zbraní získává přístup k vojenským technologiím. Obě země dosáhnou svých zájmů i bez podpisu oficiální alianční smlouvy. Nejistota západních zemí ohledně reakce Číny a Ruska v případě otevřeného vojenského konfliktu je dostačující formou odstrašení možného zárodku války.

Neexistence společného geopolitického zájmu je zásadní negací vytvoření potenciální aliance kolektivní obrany. Obě země cílí především na oblasti vlastních regionů. Čínský zájem je situován především do oblasti jihovýchodní Asie, ve které cílí na nahrazení Spojených států jako hegemonu regionu. Rusko svůj prvotní geopolitický cíl klade do středoevropského a východoevropského prostoru. V nejidealističtější scénáři by se Ruská federace chtěla zmocnit regionů s převládající rusofonní menšinou především v Pobaltí a vytvořením nárazníkové zóny z balkánských států by se její postavení vrátilo do pozice jako před rozpadem SSSR. Vymazala by společnou hranici s členskými státy NATO a EU. Detailním rozbořením nalézáme jeden region, ve kterém obě země shledávají společný zájem. Latinská Amerika je místem čínské i ruské expanze mocenského vlivu vyplňujícím jakési vakuum po transformaci států regionu od vlivu Spojených států

amerických. Tento společný činitel nelze označit za základ formování aliance. Práce prokázala společný zájem obou zemí v tomto regionu, avšak často je tento zájem využíván v balancování expanzivních snah země druhé. Obě země v žádném případě v Latinské Americe nespolupracují, spíše balancují chování konkurenta a společně vyplňují vakuum vzniklé po zanikající sféře amerického vlivu.

Faktory zamezujícími vznik alianční obrany mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací jsou:

1. chybějící společná hrozba/stát ohrožující obě země;
2. chybějící alianční tendence, bilaterální smlouva, natož alianční dohoda;
3. chybějící společný geopolitický zájem obou zemí;
4. chybějící společný zájem obou zemí o vyšší stupeň bezpečnostní integrace.

Pohlédneme-li na existující teoretické koncepty použité pro vypracování bakalářské práce, nacházíme určité mezery v definování aliancí kolektivní obrany. Koncepty vzniku kolektivních aliancí byly formovány především během 20. století v době po druhé světové válce a v průběhu studené války. Aplikace těchto přístupů na současné interakce mezi státy ve 21. století poukazuje na daleko větší komplexnost v budování bezpečnostních vztahů mezi státy. V globalizovaném světě země nepotřebují přímo uzavírat alianční smlouvy. Na příkladu Číny a Ruska vidíme pragmatickou spolupráci obou zemí, která neústí v uzavření spojenectví, ale poskytuje spolupráci vzájemně výhodnou, ze které profitují oba hráči. Existující teoretické přístupy jsou stále aktuální v rámci obecnějších podmínek jako velikost zemí, vojenských kapacity, společné hrozby a geopolitického zájmu. Pohlédneme-li na jejich neaktuálnost, nalézáme ji především v požadavku uzavřené alianční smlouvy. Výsledek analýzy poukazuje na odmítnutí jejího podepsání oběma sledovanými zeměmi, i když se zdá, že by tato skutečnost byla v zájmu obou států. V pojetí mezinárodních vztahů 21. století vidíme odlišnou interakci mezi státy. Na rozdíl od bipolárního světa se dnes země nepotřebují vázat k jednomu bloku, ale využívají spolupráce s více subjekty ve svůj vlastní prospěch. Podíváme-li se na Ruskou federaci spolupracující s EU i přes ekonomické sankce ovlivňující její ekonomiku. Nebo na Čínu využívající obrovský americký trh i přes existenci geopolitického, ekonomického a vojenského zájmu nahrazení Spojených států v roli jediné světové supervelmoci.

4. Závěr

Bakalářská práce navazuje na existující literaturu zaměřenou na vytváření aliancí kolektivní obrany. Snaží se ji doplnit o aplikaci existujících konceptů na vztah mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací, jelikož obě země stojí po několik desetiletí na opačném pólu rozložení sil v mezinárodním ekvilibriu. Především se vymezují vůči Severoatlantické alianci vedené Spojenými státy americkými. Práce se za pomoci empirického zkoumání dostupných dat pokusila vysvětlit fakt, proč obě země dodnes nevytvořily bezpečnostní alianci, ačkoliv by to z realistického pohledu chápání mezinárodních vztahů dávalo smysl. Práce diskutovala existující literaturu společně s daty zaměřenými na vývoj vztahů mezi Čínou a Ruskem. Odpověděla na stanovenou výzkumnou otázku a prezentovala důvody zamezující hlubší bezpečnostní spolupráci mezi oběma zeměmi. Prezentované faktory by mohly být převzaty jinými pracemi využívající je pro své další výzkumy. Práce by tudíž mohla sloužit jako odrazový můstek pro detailní studium bezpečnostní integrace mezi Čínskou lidovou republikou a Ruskou federací. Podíváme-li se na každý faktor zamezující vznik čínsko-ruské aliance, každý by mohl být detailně zkoumán v rámci dalších prací, čímž by mohla být odborná literatura doplněna o další cenné prameny analyzující bezpečnostní spojení Čínské lidové republiky a Ruské federace představující možné narušení stávajícího mezinárodního rozložení sil. Díky hlubšímu zkoumání vztahu mezi Čínou a Ruskem by mohly být existující teoretické koncepty bezpečnostních aliancí doplněny o prameny plynoucí z 21. století, které by aktualizovaly teoretické základy pohlížení na aliance kolektivní obrany.

V rámci celého výzkumu práce pracovala pouze s veřejně dostupnými daty a mezinárodními smlouvami. Pakliže bychom chtěli detailně analyzovat vztahy mezi oběma zeměmi a vyhodnotit jejich chování ve scénáři potenciálního vojenského konfliktu, museli bychom mít přístup k přísně tajným nezveřejněným smlouvám a informacím dostupným pouze nejvyšším činitelům vládních administrativ obou zemí. Právě v tomto hledisku nalézáme největší problém, se kterým musí všechny budoucí práce pracovat a akceptovat ho.

5. Prameny a literatura

5.1 Literatura

- Bergsmann, Stefan. 2001. „The Concept of Military Alliance.” In: *Small States and Alliances*. Ed. Reiter, E. a E. Gärtner, H.. Physica: Heidelberg.
- Blank, Stephen. 2013. „Making Sense of the Shanghai Cooperation Organization.“ *Georgetown Journal of International Affairs* 14, č. 2, 39–49.
- Croft, Jennifer. 2015. „Non-Citizens in Estonia and Latvia: Time for Change in Changing Times?.“ *Institute for Peace Research and Security Policy*. University of Hamburg.
- Dubreuil, Benoit. 2010. *Human Evolution and the Origins of Hierarchies: The State of Nature*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gidadhubli, R. G. 2004. „Expansion of NATO: Russia’s Dilemma.“ *Economic and Political Weekly* 39, č. 19, 1885–1887.
- Holsti, Ole, Hopmann, Terrence a Sullivan, John D. 1973. *Unity and Disintegration in International Alliances: Comparative Studies*. Lanham/New York/Londýn.
- Keukeleire, Stephan a Hooijmaaijers, Bas. 2014. „The BRICS and Other Emerging Power Alliances and Multilateral Organizations in the Asia-Pacific and the Global South: Challenges for the European Union and Its View on Multilateralism.” *Journal of Common Market Studies* 52, č. 3, 582–599.
- Laidi, Zaki. 2012. „BRICS: Sovereignty power and weakness.“ *International Politics* 49, č. 5, 614–632.
- Landry, Pierre F.. 2008. *Decentralized Authoritarianism in China*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lemke, Douglas a Reed, William. 2001. „War and Rivalry among Great Powers.” *American Journal of Political Science* 45, č. 2, 457–469.
- Liska, George. 1968. *Nations in Alliance: The Limits of Interdependence*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Milhiet, Paco. 2017. „China’s Ambition in the Pacific: Worldwide Geopolitical Issue.“ *Asia Focus*. č. 49. Katolická univerzita v Lille.

- Petracca, Mark P. a Xiong, Mong. 1990. „The Concept of Chinese Neo-Authoritarianism: An Exploration and Democratic Critique.“ *Asian Survey* 30, č. 11, 1099–1117.
- Sandler, Todd a Hartley, Keith. 1995. *Handbook of Defense Economics*. 2. vydání. Elsevier Science Technology.
- Signorino S., Curtis a Tarar, Ahmer. 2001. *A Unified Theory and Test of Extended Immediate Deterrence*. Rochester: University of Rochester Press.
- Stoicescu, Kalev. 2018. *Russia's "Allies"*. International Centre for Defence and Security.
- Meick, Ethan. 2017. „China-Russia Military-to-Military Relations: Moving Toward a Higher Level of Cooperation.“ *U.S.-China Economic and Security Review Commission*. 20. března 2017. Dostupné na: <https://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/China-Russia%20Mil-Mil%20Relations%20Moving%20Toward%20Higher%20Level%20of%20Cooperati on.pdf> (4. 6. 2020).
- Walt, Stephen M.. 1990. *The Origins of Alliances*. Ithaca a Londýn: Cornell University Press.
- Waltz, Kenneth N.. 1979. *Theory of International Politics*. Menlo Park: Addison-Wesley Publishing Company.

5.2 Internetové zdroje

- Amadeo, Kimberly. 2020. „US Debt to China, How Much, Reasons Why, and What If China Sells.“ *The Balance*. 1. června 2020. Dostupné na: <https://www.thebalance.com/u-s-debt-to-china-how-much-does-it-own-3306355> (5. 6. 2020)
- BBC. 2013. „China buys fighter jets and submarines from Russia.“ 25. března 2013. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-21930280> (5. 6. 2020)
- Bechev, Dimitar. 2019. „Russia's strategic interests and tools of influence in the Western Balkans.“ *Atlantic Council*. 20. prosince 2019. Dostupné na: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/russia-strategic-interests-and-tools-of-influence-in-the-western-balkans/> (5. 6. 2020)

- Bendett, Samuel a Kania, Elsa B. 2019. „China, Russia Deepen Technological Ties.“ *Defense One*. 4. října 2019. Dostupné na: <https://www.defenseone.com/threats/2019/10/china-russia-are-turning-each-other-tech-help-west-limits-access/160364/> (5. 6. 2020)
- Blazyte, Agne. 2020. „Share of main export partners of China 2019.“ *Statista*. 2. března 2020. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/270326/main-export-partners-for-china/> (5. 6. 2020)
- Bodner, Matthew. 2016. „In Arms Trade, China Is Taking Advantage of Russia’s Desperation.” *The Moscow Times*. 1. listopadu 2016. Dostupné na: <https://www.themoscowtimes.com/2016/11/01/in-arms-trade-china-is-taking-advantage-of-russian-desperation-a55965> (5. 6. 2020)
- CSCE. 2017. „The Growing Russian Military Threat in Europe.“ 17. května 2017. Dostupné na: <https://www.csce.gov/international-impact/events/growing-russian-military-threat-europe?page=1> (5. 6. 2020)
- Department of Defense. 2019. *Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China 2019*. Washington DC: Department of Defense. Dostupné na: https://media.defense.gov/2019/May/02/2002127082/-1/-1/1/2019_CHINA_MILITARY_POWER_REPORT.pdf (23. 6. 2020)
- Dingli, Shen, Haass, Richard, Kurlantzick, Joshua, Smith, Sheila A. a Tay, Simon. 2019. „China’s Maritime Disputes.” *Council on Foreign Relations*. Dostupné na: https://www.cfr.org/interactives/chinas-maritime-disputes?cid=otr-marketing_use-china_sea_InfoGuide#!/chinas-maritime-disputes?cid=otr-marketing_use-china_sea_InfoGuide (5. 6. 2020)
- Doffman, Zak. 2019. „Pentagon Report Warns On Threat To U.S. From Russia’s Dangerous Global Influence.” *Forbes*. 1. července 2019. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/zakdoffman/2019/07/01/pentagon-report-u-s-failing-to-combat-russias-dangerous-global-influence/#31ec2c3436b2> (5. 6. 2020)
- Drezner, Daniel W.. 2019. „The uncertain state of American hegemony.“ *The Washington Post*. 4. dubna 2019. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/outlook/2019/04/04/uncertain-state-american-hegemony/> (5. 6. 2020)

- EIA. 2017. *Russia – Analysis*. Washington DC: EIA. Dostupné na: <https://www.eia.gov/international/analysis/country/RUS> (23. 6. 2020)
- Evropský parlament. 2019. „Evropská armáda? Kam skutečně směřuje unijní obranná politika.“ *Zpravodajství Evropský parlament*. 28. června 2019. Dostupné na <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54310/evropska-armada-myty-a-realita> (5. 6. 2020)
- Ferguson, Niall. 2019. „The New Cold War? It’s With China, and It Has Already Begun.” *The New York Times*. 2. prosince 2019. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2019/12/02/opinion/china-cold-war.html> (5. 6. 2020)
- Freedom House. 2020. *Freedom in the world 2020 – China*. Dostupné na: <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-world/2020> (5. 6. 2020)
- Freedom House. 2020. *Freedom in the world 2020 – Russia*. Dostupné na: <https://freedomhouse.org/country/russia/freedom-world/2020> (5. 6. 2020)
- Gady, Franz-Stefan. 2019. „Russia Sends New Missiles for S-400 Air Defense System to China.“ *The Diplomat*. 30. dubna 2019. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/05/russia-sends-new-missiles-for-s-400-air-defense-system-to-china/> (5. 6. 2020)
- Gady, Franz-Stefan. 2019. „Russia Completes Delivery of 24 Su-35 Fighter Jets to China.“ *The Diplomat*. 17. dubna 2019. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/04/russia-completes-delivery-of-24-su-35-fighter-jets-to-china/> (5. 6. 2020)
- Galeotti, Mark. 2017. „Russian intelligence is at (political) war.“ *NATO Review*. 12. května 2017. Dostupné na: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2017/05/12/russian-intelligence-is-at-political-war/index.html> (5. 6. 2020)
- Global Firepower. 2020. *India Military Strength (2020)*. Dostupné na: https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=india (5. 6. 2020)
- Gurganus, Julia. 2018. *Russia: Playing a Geopolitical Game in Latin America*. Working paper, Carnegie Endowment for International Peace. Dostupné na:

- <https://carnegieendowment.org/2018/05/03/russia-playing-geopolitical-game-in-latin-america-pub-76228> (5. 6. 2020)
- Gurganus, Julia a Rumer, Eugene. 2019. *Russia's Global Ambitions in Perspective*. Working paper, Carnegie Endowment for International Peace. Dostupné na: <https://carnegieendowment.org/2019/02/20/russia-s-global-ambitions-in-perspective-pub-78067> (5. 6. 2020)
  - *India Today*. 2016. „India-China War of 1962: How it started and what happened later.“ 21. listopadu 2016. Dostupné na: <https://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/india-china-war-of-1962-839077-2016-11-21> (5. 6. 2020)
  - *India Today*. 2019. „Article 370: China says opposed to Ladakh as Union Territory.“ 6. srpna 2019. Dostupné na: <https://www.indiatoday.in/india/story/china-reaction-jammu-kashmir-article-370-1577915-2019-08-06> (5. 6. 2020)
  - International Monetary Fund. 2019. „World Economic Outlook Database, October 2019.“ Dostupné na: <https://bit.ly/370vVsk> (5. 6. 2020)
  - Johnson, Dave. 2017. „ZAPAD 2017 and Euro-Atlantic security.“ *NATO Review*. 14. prosince 2017. Dostupné na: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2017/12/14/zapad-2017-and-euro-atlantic-security/index.html> (5. 6. 2020)
  - Kashin, Vasily. 2019. „Russia and China Take Military Partnership to New Level.“ *The Moscow Times*. 23. října 2019. Dostupné na: <https://www.themoscowtimes.com/2019/10/23/russia-and-china-take-military-partnership-to-new-level-a67852> (1. 1. 2020)
  - Kazmin, Amy a Mitchell, Tom. 2020. „Brutal details emerge of deadly China-India border clash.“ *Financial Times*. 17. června 2020. Dostupné na: <https://www.ft.com/content/572ecd74-af77-400e-aa0a-6012dec260a6> (21. 6. 2020)
  - Król, Aleksander. 2017. *Russian Information Warfare in the Baltic States – Resources and Aims*. Working paper, The Warsaw Institute Review. Dostupné na: <https://warsawinstitute.org/russian-information-warfare-baltic-states-resources-aims/> (5. 6. 2020)
  - Lague, David. 2013. „China's hawks take the offensive.“ *Reuters*. 17. ledna 2013. Dostupné na: <https://www.reuters.com/investigates/china-military/> (5. 6. 2020)

- Leksyutina, Yana. 2020. *Understanding a New Era in Russia-China Relations*. Working paper, Institut für Sicherheitspolitik (ISP). Dostupné na: <https://www.institutfuersicherheit.at/understanding-a-new-era-in-russia-china-relations/> (5. 6. 2020)
- Lind, Jennifer. 2018. „Life in China’s Asia – What Regional Hegemony Would Look Like.“ *Foreign Affairs*. březen/duben. Dostupné na: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-02-13/life-chinas-asia> (5. 6. 2020)
- McKinley, Terry. 2018. „BRICS to Play a Leading Role in Driving Future Global Economic Growth.“ *Institute for New Economic Thinking*. 20. dubna 2018. <https://www.ineteconomics.org/perspectives/blog/brics-to-play-a-leading-role-in-driving-future-global-economic-growth> (9. 12. 2019)
- Michigan State University. 2020. „globalEDGE Russia: Trade Statistics.“ Dostupné na: <https://globaleedge.msu.edu/countries/russia/tradestats> (5. 6. 2020)
- Michta, Andrew A. 2019. „Without the US, European Defense Will Fall to Pieces.“ *The American Interest*. 23. října 2019. Dostupné na: <https://www.the-american-interest.com/2019/10/23/without-the-us-european-defense-will-fall-to-pieces/> (5. 6. 2020)
- Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China. 2019. *Xi Jinping Meets with President Donald Trump of the United States (US)*. Peking: Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China. Dostupné na: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1677632.shtml (5. 6. 2020)
- Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China. 2001. *Treaty of Good-Neighborliness and Friendly Cooperation Between the People’s Republic of China and the Russian Federation*. Peking: Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China. Dostupné na: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/2649_665393/t15771.shtml
- Myers, Steven Lee, Barry, Ellen a Fisher, Max. 2017. „How India and China Have Come to the Brink Over a Remote Mountain Pass.“ *The New York Times*. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2017/07/26/world/asia/dolam-plateau-china-india-bhutan.html> (5. 6. 2020)

- Nantulya, Paul. 2019. *Implications for Africa from China's One Belt One Road Strategy*. Working paper, Africa Center for Strategic Studies. Dostupné na: <https://africacenter.org/spotlight/implications-for-africa-china-one-belt-one-road-strategy/> (5. 6. 2020)
- NATO. 2020. „Partnership for Peace programme.“ Dostupné na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50349.htm (5. 6. 2020)
- Panda, Ankit. 2019. „How India's Kashmir Move May Complicate Its Border Dispute With China.” *The Diplomat*. 12. srpna 2019. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/08/how-indias-kashmir-move-may-complicate-its-border-dispute-with-china/> (5. 6. 2020)
- O'Connor, Tom. 2019. „Russia and China Seek No 'Military Alliance', Instead A 'Strategic Partnership' of the Most Powerful Kind.“ *Newsweek*. 20. prosince 2019. Dostupné na: <https://www.newsweek.com/russia-china-no-alliance-powerful-partnership-1478556> (5. 6. 2020)
- Pifer, Steven. 2020. „Crimea: Six years after illegal annexation.“ *BROOKINGS*. 17. dubna 2020. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/03/17/crimea-six-years-after-illegal-annexation/> (5. 6. 2020)
- Polyakova, Alina. 2019. „Are U.S. and Russia in a new Cold War?.“ *BROOKINGS*. 20. ledna 2019. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/opinions/are-u-s-and-russia-in-a-new-cold-war/> (5. 6. 2020)
- Rana, Uday Singh. 2017. „20% Sailor Shortage in Navy, 15% Officer Posts Vacant In Army, Nirmala Sitharaman Tells Parliament.“ *News 18 India*. 27. prosince 2017. Dostupné na: <https://www.news18.com/news/india/20-sailor-shortage-in-navy-15-officer-posts-vacant-in-army-nirmala-sitharaman-tells-parliament-1616303.html> (5. 6. 2020)
- Rapoza, Kenneth. 2019. „Russia And China Only Look Like They Are Becoming Buddies. It's Mostly Talk.” *Forbes*. 5. června 2019. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2019/06/05/russia-and-china-only-look-like-they-are-becoming-buddies-its-mostly-talk/#6e0c8d684f64> (5. 6. 2020)
- *Reuters*. 2018. „Putin, before vote, says he'd reverse Soviet collapse if he could: agencies.” 2. března 2018. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-russia->

election-putin/putin-before-vote-says-hed-reverse-soviet-collapse-if-he-could-agencies-idUSKCN1GE2TF (5. 6. 2020)

- Robertson, Peter. 2019. „China’s military might is much closer to the US than you probably think.” *The Conversation*. 1. října 2019. Dostupné na: <https://theconversation.com/chinas-military-might-is-much-closer-to-the-us-than-you-probably-think-124487> (5. 6. 2020)
- Rumer, Eugene a Weiss, Andrew A. 2019. *A Brief Guide to Russia’s Return to the Middle East*. Working paper, Carnegie Endowment for International Peace. Dostupné na: <https://carnegieendowment.org/2019/10/24/brief-guide-to-russia-s-return-to-middle-east-pub-80134> (5. 6. 2020)
- *Russia Briefing*. 2020. „Russia-China Bilateral Trade Hit US\$110 Bilion in 2019 – What is China Buying?.” 14. ledna 2020. Dostupné na: <https://www.russia-briefing.com/news/russia-china-bilateral-trade-hit-us-110-billion-2019-china-buying.html/> (5. 6. 2020)
- Shamrat, Abu Sufian. 2018. „Authoritarianism in Russian Politics: State Reformation at Stake?.” *IndraStra*. 14. května 2018. Dostupné na: <https://medium.com/indrastra/authoritarianism-in-russian-politics-state-reformation-at-stake-1a0404319c87> (5. 6. 2020)
- Shats, Daniel. 2019. „Following Kashmir Reorganization, China and India Should Negotiate a Land Swap.” *The Diplomat*. 17. prosince 2019. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/12/following-kashmir-reorganization-china-and-india-should-negotiate-a-land-swap/> (5. 6. 2020)
- Sojková, Iva. 2018. „Čínská „diplomacie dluhové pasti“: Africké státy může potkat osud Srí Lanky.” *Deník Referendum*. 13. dubna 2018. Dostupné na: <https://denikreferendum.cz/clanek/27441-cinska-diplomacie-dluhove-pasti-africke-staty-muze-potkat-osud-sri-lanky> (5. 6. 2020)
- Stanovaya, Tatiana. 2019. „What the West Gets Wrong About Russia’s Intentions in Ukraine.” *Foreign Policy*. 6. prosince 2019. Dostupné na: <https://foreignpolicy.com/2019/12/06/what-the-west-gets-wrong-about-russias-intentions-in-ukraine/> (5. 6. 2020)

- Stanzel, Angela. 2019. *China Trends #3 – China and Russia: Brothers-In-Arms?*. Working paper, Institut Montaigne. Dostupné na: <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/china-trends-3-china-and-russia-brothers-arms> (5. 6. 2020)
- TASS. 2014. „Lavrov predicts historians may coin new term: the Primakov Doctrine.“ 28. října 2014. Dostupné na: <https://tass.com/russia/756973> (5. 6. 2020)
- *The Economic Times*. 2019. „India to spend a whopping USD 130 billion to modernise forces.“ 10. září 2019. Dostupné na: <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/india-to-spend-a-whopping-usd-130-billion-for-military-modernisation-in-next-5-7-years/articleshow/71053542.cms> (5. 6. 2020)
- The Shanghai Cooperation Organization. *About SCO*. Dostupné na: http://eng.sectSCO.org/about_sco/ (10. 12.2019)
- The White House. 2018. *Statement from the Press Secretary Regarding the President’s Working Dinner with China*. Washington DC: The White House. Dostupné na: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-press-secretary-regarding-presidents-working-dinner-china/> (5. 6. 2020)
- CIA The World FactBook – China. 2020. *East Asia/Southeast Asia: China*. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html> (5. 6. 2020)
- CIA The World FactBook – Russia. 2020. *Central Asia: Russia*. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rs.html> (5. 6. 2020)
- Trading Economic. 2020. *India Military Expenditure*. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/india/military-expenditure> (5. 6. 2020)
- Workman, Daniel. 2020. „Russia’s Top Trading Partners” *World’s Top Exports*. 16. března 2020. Dostupné na: <http://www.worldstopexports.com/russias-top-import-partners/> (5. 6. 2020)
- Wu, DD. 2017. „China and Russia Sign Military Cooperation Roadmap.“ *The Diplomat*. 30. června 2017. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2017/06/china-and-russia-sign-military-cooperation-roadmap/> (5. 6. 2020)